Leto LXXII, št. 113 Poštnina plačana v gotovini. — Die Postgebühr bar bezahlt. Preis - cena L

Uredništvo - uprava, Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001—4004. Mesečna naročnina 20 lir, za inozemstvo 40 lir. — Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnine in 10.394 za inserate. - Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstva: UPI S. A. Milano. Rokopisov ne vračamo.

SLOVENEC

MAJ 1944
17
SREDA

Fortsetzung der feindlichen Angriffe an der italienischen Südfront

2000 Feindflugzeuge von der Heeresflak seit Beginn des Ostfeldzuges abgeschossen - Portsmouth mit Bomben belegt

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 16. Mai. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Von der Ostfront wird nur örtliche Kampftätigkeit am unteren Dnjestr und im Karpathenvorland gemeldet.

Verbände der Heeres-Flakartillerie schossen seit Beginn des Ostfeldzuges 2000 feindliche Flugzeuge ab; davon erzielten allein 300 Abschüsse die Heeresflakabteilungen 275 und 279.

An der italienischen Südfront setzte der Feind seine Angriffe unter Einsatz neuer Infanterie- und Panzerdivisionen gegen unser Verteidigungssystem mit Schwerpunkt südlich Cassino fort. Nach erbitterten wechselvollen Kämpfen gingen einige Höhenstellungen verloren. In anderen Abschnitten wurden örtliche Einbrüche im Gegenangriff bereinigt oder abgeriegelt.

Ein starker Kampffliegerverband bombardierte in den späten Abendstunden des 15. Mai feindliche Stützpunkte im Kampfgebiet von Cassino mit guter Wirkung. Es entstanden Brände und Explosionen.

Bei Angriffen einzelner britischer Störflugzeuge auf den Raum von Köln und Mannheim sowie bei Einflügen in die Kieler Bucht wurden in der vergangenen Nacht 4 feindliche Flugzeuge abgeschossen.

In den ersten Morgenstunden des 16. Mai griffen starke Verbände schwerer deutscher Kampfflugzeuge die britische Hafenstadt Portsmouth mit einer grossen Zahl von Spreng- und Brandbomben an.

Poročila z bojišč

Dočim je na vzhodu le nekaj krajevnih bojev, se v južni Italiji nadaljujejo hudi boji

Berlin, 16. maja. Po končanih bojih na Krimu so se omejile dne 14. maja obojestranske borbe na vzhodnem bojišču le na krajevno omejeno delavnost. Zdi se, da se sovražnik trudi, da bi si pridobil ugodne predpogoje za nove prebijalne poskuse, medtem ko nemške čete izboljšujejo še nadalje svoje obrambne položaje ter motijo zbiranje sovjetskih čet. Oba zadnja nemška napada ob spodnjem Dnjestru, ki sta vodila do očiščenja sovražnikovih predmostij južno od Gregoriopola in pri Raskaeetiju, kakor uspešni sunki romunske pehote severno od črte Dnjestr—Liman so hudo zadeli boljševiške priprave za napad. Da bi si sovražnik zagotovil nova oporišča na zapadni obali reke, je izvedel napade, ki so jih podpirali oklepniki s silami v moči bataljona na različnih mestih. Vsi ti napadi so bili razen enega odbiti. Le v velikem ovinku reke med Gregoriopolom in Dubosarijem, kjer drže nemške čete na vzhodni obali še vedno eno predmostje, je uspelo Sovjetom vdreti z oklepniki in pehoto, ki jim je sledila v nemške položaje. Protinapad na tem predmostju je še v teku. Ogledniška letala so opazila nadaljnje sovražno dovažanje na prostor severnozapadno od Tiraspola, nemška in romunska letala so napadla ta zbirališča čet. Uničila so številne oklepnike in tovorne vozove ter onesposobila več topov.

V ostalem poročajo z vzhodnega bojišča le o nepomembnih bitkah. Na karpatskem predmostju in južno od zgornjega Dnjestra so odbile madžarske in nemške čete nekaj krajevnih sovjetskih napadov. Južno od Berezine so ostali sovjetski izvidniški sunki brez uspeha. Obdobje blata se sedaj bliža na bojiščih med Dnjestrom in Finskim zalivom svojemu koncu. Sovražnik preosnavlja svoje sile na nekaterih odsekih. Pri Ostrovu in Pskovu so bambardirala nemška bojna letala premikanja čet, kakor tudi pripravljalne položaje in prve položaje Sovjetov. Zaradi strnjenih oblakov je prišlo le do posameznih letalskih borb, v katerih so nemški lovci sestrelili 10 sovražnih letal.

V nasprotju z mirom, ki vlada na večini odsekov vzhodnega bojišča, pa se v južni Italiji nadaljujejo hudi boji, ki so se pričeli pred tremi dnevi. Napad Britancev in Severnoamerikancev, ki so ga pričeli z velikimi nadami in slavospevi, je vkljub združenju močnih sil pehote, oklepnikov, topništva in letalstva na razmeroma ozkem prostoru in kljub visokim krvavim žrtvam predvsem indijskih, maroških in poljskih čet ostal doslej brez vidnega uspeha. Občutne so bile izgube Severnoamerikancev, ki so bili poslani v borbe na odseku Minturno na Collo San Martino in pri bitkah za začasno izgubljeni kraj Santa Maria Infante, ki so ga nemške čete zopet osvojile.

V dolini Liri in južno od Cassina je sovražnik po začasnem majhnem napredovanju ustavljen in zajezen. Tukaj so se razvile v nedeljo hude bitke, ko so močni sovražni oklepniški klini, ki so jih podpirali bombniki, skušali povečati svoje majhno predmostje ob Rapidu. Na bojišču je obležalo 50 uničenih in mnogo zelo poškodovanih britanskih oklepnikov, ki so jih napadli nemški grenadirji iz bližine. Napadena sovražna pehota se je umaknila v obrambnem ognju zopet na svoje izhodiščne položaje. V Cassinu, kjer so nemška borbena letala uspešno posegla v borbe na zemlji, ni uspelo Britancem nobeno napredovanje in severno od mesta so vrgli nemški padalski lovci sovražnika z vzvišenega mesta. Tudi v nedeljo je bila nemška obramba močnejša kot sovražni napad, čeprav je več sto britanskih in severnoameriških bombnikov podpiralo sunke, ki so bili izvedeni z velikim številom vojaštva in vojnega gradiva. Od svojega cilja, da bi razbil že mesece stare toge bojne črte ter da bi pridobil možnost prostega gibanja, je sovražnik danes ravno tako daleč oddaljen, kakor ob pričetku te nove ofenzive. Na nettunskem predmostju je vladal mir. Pri Borgo Flori je razbilo nemško topništvo sovražnikova zbirališča čet. Nemške daljnostrelne baterije so povzročile na pristaniškem področju Anzija in Nettuna zopet požare v skladiščih streliva in vojnega gradiva. V tesnem sodelovanju z bitkami na južnoitalijanskem bojišču je živahno obojestransko izvidniško delovanje lahkih pomorskih bojnih sil, ki nadzorujejo prevozniški promet v vodah Jadranskega morja. Kakor je že omenilo vojno poročilo, je prišlo do uspešnih bitk pred Anzijem in zahodno od Livorna.

Romusko vojno poročilo

Bukarešta, 15. maja. Romunsko vojno poročilo z dne 14. maja ima naslednjo vsebino:

Na Krimu je bilo dovršeno izpraznjenje Sebastopolskega predmostja. Edinice nemško-romunske vojne in trgovske mornarice in prevozni oddelki letalstva so dovedli kljub močni sovražni obrambi oddelke iz Krima na romunska tla. Na spodnjem Dnjestru je bilo neko sovražno predmostje očiščeno. Sovjeti so izgubili številne mrtve in preko 700 ujetnikov, 44 topov in drugo orožje je bilo zaplenjeno ali uničeno. V Besarabiji in ob Moldavi ni prišlo do nobenih važnih vojnih dogodkov.

Uspešen napad na Neapelj

Berlin, 15. maja. Pri nekem uspešnem napadu težkih nemških bojnih letal na pristaniško področje Neaplja v zgodnjih jutranjih urah 14. maja sta eksplodirali dve ladji, potem ko sta bili zadeti v polno; ladji sta bili brzkone natovorjeni s strelivom. Tovorni parnik 4000 ton, ki je bil zasidran v vzhodnem delu pristanišča, je bil zažgan. Po močnih detonacijah v bližini pomolov se je razvil posebno na pomolskih središčih velepožar, ki so ga povzročile brzkone zaloge tukaj vskladiščenih pogonskih sredstev in drugih lahko vnetljivih vojnih potrebščin. Močna sovražna obramba ni mogla ovirati osredotočenega napada.

Švica v obrambo nevtralnosti

Bern, 15. maja. Na dnevu liberalnodemokratske stranke je obravnaval zvezni predsednik Stampfli angloameriške izsiljevalne poskuse, s katerimi hočejo zavezniki nevtralne države prisiliti k temu, da se odrečejo svoji nevtralnosti. Zvezni predsednik je ugotovil, da so nevtralci še nekaj časa predmet malo zaželjene pozornosti vojskujočih se držav. Računati mora s tem, da bo tudi pritisk proti Švici pojačen. Če se bo to zgodilo, tako je izjavil zvezni predsednik, bo Švica kakor Švedska energično branila svojo pravico do obstoja in življenja. Beseda »Pravica ali krivica, moja je dežela!« ne odgovarja izrazoslovju Švice, temveč izvira iz angleščine Švica brani le pravico do obstoja na tleh, do katerih ima pravico.

Z vprašanjem švicarske nevtralnosti se je bavil tudi zvezni svetnik Steiger. Na zasedanju srednjega stanu je podčrtal, da Švicarju danes ni treba odgovoriti na vprašanje, na kateri strani se hoče boriti. Za njega velja le eno: borba in odpor proti vsakomur, ki hoče napasti deželo. Skrb vsakega Švicarja bodi pripravljenost za izvrševanje svoje službe in ohranitev zaupanja v švicarsko nevtralnost.

Japonski letalski uspehi

Tokio, 15. maja. Cesarski glavni vojni stan je izdal v ponedeljek dopoldne naslednje poročilo:

»Naše letalske sile na Kitajskem so 12. maja z bombniki in lovci trikrat napadle ameriško letališče Suihuan, ki je oporišče letalskih sil Združenih držav, ter zadale sovražnim glavnim silam uničujoč udarec. Pri tem napadu so bili doseženi naslednji uspehi: 7 sovražnih lovcev je bilo sestreljenih; na tleh je bilo uničenih ali zažganih preko 12 velikih letal in 26 majhnih letal, tako da je bilo vsega skupaj uničenih 45 sovražnih letal.«

Glavni krivci vojne so židje

Padec tečajev na newyorški borzi, ker se židje boje za svoje delnice

Madrid, 15. maja. Na newyorški borzi vrednostnih papirjev je — tako poroča španski časopis »Arriba« iz New Yorka — sledil poročilom o začetku nove angloameriške ofenzive v Italiji vsesplošen padec kurza. V ameriških političnih krogih so mnenja, da se je z boji v Italiji morda pričela končna bitka te vojne, borba za Evropo.

»Za kaj se borimo«, se vprašujejo že mesece vojaki Združenih držav, ki naj nekje daleč od domovine krvave in umirajo. Za kaj se borimo? To vprašanje si stavi del časopisja Združenih držav, ne da bi čitalcem dalo odgovor na to vprašanje, ki zanima vse kroge prebivalstva Združenih držav. Roosevelt in njegova klika niso niti državljanom Združenih držav niti vojakom odgovorili na to nujno vprašanje. Toda newyorška borza odgovarja sedaj na vprašanje, za kaj se bore narodi Združenih držav, daje jasen in zelo pomemben odgovor: za žide z Wallstreeta, za židovske borzne verižnike in lopove se bore narodi Združenih držav, umira ameriški vojak, za nje naskakuje nemške položaje pred Monte Cassinom in Minturnom, za nje drvi v smrt.

Če je še potreben dokaz, da pokaže svetu, kdo ima v Združenih državah interes za vojno, potem je bila newyorška borza, ona, ki je predložila ta dokaz, ki ga nihče ne more napačno tolmačiti. Borza je potrdila, kar je vsak objektiven opazovalec že od začetka spoznal, da so namreč ameriške dolarske dinastije kakor Baruch, Astor, Morgan, Rockefeller in kakor koli se še imenujejo vsi oni, ki obvladajo vse zlato in katerih denar določa politični tečaj, povzročili to vojno, ker hočejo zaslužiti z vojno industrijo. Ti trgujejo s krvjo vojakov Združenih držav. Čim več vojakov pade na bojnih poljanah, tem več denarja se steka v njihove jeklene blagajne. Ti denarni mogočniki so osnovali gigantsko oborožitveno proizvodnjo in zaslužili z njo neštete milijone dolarjev. Za nje lahko traja vojna večno. Njihove vesti ne obtežuje, če za borzne dobičke umirajo milijoni in če izgube neštete rodbine svoje rednike. Kakor dolgo jim prinaša vojna kupčija ogromne dobičke, jih zanima le to, da traja vojna kolikor mogoče dolgo in da jo podaljšujejo. Vsak dan borbe jim pomeni dobiček.

Na samo domnevo, da bi bili novi boji v Italiji lahko začetek konca, so se ti židovski lopovi takoj hoteli iznebiti svojih delnic oborožitvene industrije in posledica tega je bila, da je velika ponudba delnic povzročila padec tečaja. Jasneje ne bi pač moglo biti predočeno svetu, da vidijo newyorški oborožitveni verižniki, židovski borzni magnati in ameriške dolarske dinastije v vojni najboljše kupčije.

Kar nam danes poročajo iz New Yorka, to so že pred kratkim poročali iz Londona. Tudi tam je povzročilo samo pričakovanje, da je največja bitka za Evropo pred svojim koncem, vsesplošen padec tečaja. Delnice oborožitvene industrije so izgubile v nekaj urah večji del svoje tečajne veljave. Isti židovski borzni verižniki so na delu ob Temzi, kakor v Newyorku, ki hočejo prodati delnice takoj, ko se jim zdi kupčija z njimi tvegana.

Zgodovina pozna mnogo sličnih borznih manipulacij. Rotschildova borzna goljufija po bitki pri Waterlooju je postala zgodovinska. Tudi Churchill je že v prejšnji svetovni vojni sodeloval pri sličnem borznem verižništvu. Ko je med bitko pri Skageraku dal objaviti potek pomorskih bojev, se je to zgodilo po nalogu židovskih borznih verižnikov, ki so padec angleških delnic na ameriških borzah zaradi slabega poročila izkoristili za to, da so te delnice kupovali po nizkih cenah ter so jih pozneje prodajali po večjih tečajih. 2000 funtov šterlingov je takrat zaslužil Churchill za to goljufijo. Danes dela zopet kupčije, med tem ko njegov partner Roosevelt obrača svojo politiko na povelja svojega židovskega možganskega trusta, v katerem imajo glavno besedo Baruch, Morgenthau in drugi vodilni dolarski magnati, ki so si pridobili svoje premoženje z lumparijami in prevaro.

Ko je bilo pred kratkim objavljeno, da je prebil Roosevelt svoj »dopust« v hiši židovskega finančnika Barucha in ko smo kmalu za tem izvedeli, da se je vrhovni poveljnik severnoameriških čet v Italiji Clark sestal pred pričetkom veleofenzive v Baruchovi hiši z Rooseveltom, je postala svetu jasna odvisnost ameriške vlade od židovstva in sedaj, ko prihajajo prva poročila o pričetku bojev v Italiji ter pričenjajo padati tečaji delnic oborožitvene industrije na newyorški borzi, so odstranjeni zadnji dvomi, kdo določa politično in vojaško vodstvo vojne v Združenih državah.

Beograd. Položaj komunističnih tolp v sremskih močvirjih je postal zaradi visoke vode Save in okolitve policijskih čet že nevzdržen. Po novem, odbitem poskusu prodora, v katerem so zgubili banditi 13 mož, je bilo v protinapadu ujetih 180 komunistov. Celotno število mrtvih tolovajev se je zvišalo na 268, število ujetnikov na 271.

Nadaljevanje sovražnih napadov na italijanskem južnem bojišču

Protiletalsko topništvo vojske sestrelilo od pričetka bojev na vzhodu 2000 sovražnih letal - Portsmouth bombardiran

Führerjev glavni stan, 16. maja. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Z vzhodnega bojišča poročajo le o krajevni bojni delavnosti ob spodnjem Dnjestru in na karpatskem predzemlju.

Oddelki protiletalskega topništva vojske so sestrelili od pričetka vojne na vzhodu 2.000 sovražnikovih letal; od tega sta sestrelila oddelka protiletalskega topništva vojske 275 in 279 skupno 300 letal.

Na italijanskem južnem bojišču je nadaljeval sovražnik napade z dovajanjem novih pehotnih in oklepniških divizij proti našemu obrambnemu sistemu s težiščem južno od Cassina. Po ogorčenih, spremenb polnih bojih smo izgubili nekaj višinskih položajev. Na drugih oddelkih so bili krajevni vdori v proti napadu očiščeni ali zapahnjeni.

Močan oddelek bojnih letal je bombardiral v poznih večernih urah 15. maja sovražna oporišča na bojnem področju Cassina z dobrim uspehom. Nastali so požari in eksplozije.

Pri napadih posameznih britanskih motilnih letal na področje Kölna in Mannheima, kakor tudi pri doletih v Kielski zaliv so bila v pretekli noči sestreljena 4 sovražna letala. V prvih jutranjih urah 16. maja so napadli močni oddelki težkih nemških bojnih letal britansko pristaniško mesto Portsmouth z velikim številom razstrelilnih in zažigalnih bomb.

Program za evropske narode

Berlin, 16. maja Istega dne, ko se je pojavila v vojnem poročilu prvič beseda »invazija«, je bila sporočena nemškemu narodu in sovražnikom odločnost Führerja, da bo Nemčija to vojno na vzhodu in zahodu brez kompromisa do zmagovitega konca vodila ter uresničila one temeljne stavke, ki bodo zagotovili velikim in majhnim narodom dostojno in varno življenje — prosto židovskih pijavk in kapitalističnih in boljševiških podjarmljevalcev — s temi Führerjevimi besedami se prične članek v »Deutsche Allgemeine Zeitung«, v katerem je obrazložen načrt sovražnikov in nujnost, da morajo sile osi in zaveznikov vzdržati.

List omenja, da so bile te besede namenjene slovaškim državnim vodjem, vendar veljajo za vse sile, ki se jih tičejo. One so evropski program, ki velja za vse evropske narode, tako velike kakor majhne. Dobesedno piše člankar: »Da Roosevelt in Churchill vodita vojno za žide, ni danes le trditev narodnih socialistov, temveč potrjujeta to sama in njuna okolica. Za ta židovski cilj so odločeni voditi stotisoče britanskih in ameriških mladeničev na bojno polje. Končni cilj pa je boljševiška strahovlada nad vso Evropo. Vsak dan se kopičijo nova dejstva, ki potrjujejo, da je bila boljševizacija Evrope potrjena in podpisana v Teheranu. Že sedaj je večje število držav, katerim je sovražnik priznal ta cilj. Lokaže na to, da v sovražnem taboru ne omenjajo več Estoncev, Letoncev, Latvijcev, Ukrajincev in Poljakov in da tamkaj menijo, da so s pogodbo z Benešem že pridobili zase Čehe in Slovake. Tudi Hrvatov ne omenjajo več, ker naj Tito v teh deželi izvede boljševiške zločine. Kar se pa Nemčije tiče, pa potrjujejo ravno sovražnikove objave zadnjih dni, da je izvedba dela krvnika nad nemškim narodom namenjena boljševikom.

Časopis »Deutsche Allgemeine Zeitung« končuje: »Tako so te stvari dospele do te točke, v kateri so se slepila naivnih demokratov in angleških prijateljev razblinila v dim. Brutalno in morilsko grozo boljševizem nad evropsko celino. Neizprosno pa se dviga Evropa, da se upre z orožjem in da prisiljeno vojno na zapadu in vzhodu izvojuje brez kompromisa do zmagoslavnega konca.«

Odklonitev zavezniškega ultimata

Bukarešta, 15. maja. Na zavezniški ultimat državam, ki so z Nemčijo v vojni zvezi, da bi se ločile od Nemčije, je naletel v Romuniji na odločno odklonitev.

»Universul« prinaša danes na prvi strani članek, ki je oficijelno romunsko stališče k pozivu zaveznikov: med drugim beremo v njem: »Zopet smo postavljeni pod nepravilno obtožnico. To je stara tragika romunskega naroda. Nekoč smo verjeli, da bo končano ravno s pomočjo onih sil, ki nas danes obtožujejo. Takrat smo tudi verjeli, ko smo bili zapuščeni od vseh strani, da bomo našli pomoči pri njih. Toda takrat smo našli pri njih ravno tako malo razumevanja, kakor danes. Zapuščeni, kakor smo bili, smo si poiskali pomoči tam, kjer smo jo dobili in opirati smo se mogli le na eno samo silo. Romunski narod ni nehvaležen. On je služil s svojimi neprestanimi žrtvami vsej celini. Danes se borimo za ohranitev civilizacije, ki — kakor je tudi morda skromna — predstavlja posest, ki je tudi drugim na razpolago. Borimo se za človeka, za njegove pravice in njegovo svobodo, kar ni samo naš interes. Borimo se za svobodo, za cerkev in borimo se za naš obstoj, za naše pravične meje in to nele z egoističnim namenom, temveč v veri, da bo naš obstoj v legitimnih mejah koristen za evropsko skupnost. To so težnje našega boja in vzroki, zaradi katerih nas obsojajo. Zato smo bili pozvani, da se odrečemo našemu obstoju, naši pravici in naši časti. Toda mi ne verujemo na obstoj takih nepravičnih obtožb. Mi ne verjamemo, da zahtevamo preveč, če branimo našo pravico do življenja, čast in našo civilizacijo in če hočemo zagotoviti zgodovinsko kontinuiteto romunskega naroda.«

Lizbona, 15. maja. Popolnoma brez uspešen poskus je imenoval glavni urednik dnevnika »Voz« Corseia Marques ultimat, ki so naslovili zavezniki na nemške zaveznike. Ti narodi, — tako piše — so si svesti, da bi jih v primeru kapitulacije zasedle sovjetske čete, ne pa Angleži ali Amerikanci. Moskva nikakor ne bi dopustila, da bi Angloamerikanci zasedli one dežele, ki spadajo po sovjetskem mnenju v njihovo področje. Kaj pa pomeni sovjetska zasedba, to vedo vsi narodi preveč dobro. V Romuniji še nikakor niso pozabili, da so Sovjeti med zadnjo zasedbo nekaterih romunskih področij na najbolj brutalen način izropali prebivalstvo. Prvo delo Sovjetov v bivših poljskih področjih je bilo streljanje vodij poljskega upora, čeprav so Sovjeti baje prišli v Poljsko kot »osvobodilci in zavezniki.« Madžarska je do dobra spoznala vlado Bele Kuna. Na Finskem vedo dobro, kakšna je bila usoda Baltskih držav pod sovjetsko vlado.

—11—

Lakota in kuga v Južni Italiji

Milan, 16. maja. Skupini italijanskih neapeljskih delavcev, ki so bili zaposleni pri gradnji razrušene železniške proge, je uspelo, da so se v smrtni nevarnosti prebili do nemških položajev. 59 letni Pietro Alfini je izpovedal: »Če ne bo naša domovina kmalu rešena boljševiške samooblasti, bomo vsi propadli.« 51 letni poljski delavec Alfonso Donetti je podal naslednje poročilo: »Jaz sem preprost mož in ne razumem politike; kar pa počenjajo boljševiki sedaj v Neaplju, je naša smrt. Že mesece ni mogoče v Neaplju ničesar kupiti. Ves Neapelj berači. Otroci in starci stoje ves dan pred taborišči Angležev in Amerikancev ter čakajo na to, da jim kdo vrže kos kruha. Boljševiška mestna uprava se sploh ne briga za položaj prebivalstva. Ker v Neaplju že več mesecev ni dobiti pitne vode, trpi pod temi okolnostmi posebno delavstvo, ki prebiva v gosto naseljenem delavskem okraju. Kužna bolezen sledi druga drugi. Zadnja epidemija tifusa je zahtevala tisoče žrtev. Širijo se govorice, da je umrlo sto tisoč prebivalcev kot žrtev te kuge.«

Rooseveltove sanje

Stockholm, 16. maja. Britanska agencija poroča iz Washingtona: Državni podtajnik za letalstvo v mornariškem ministrstvu Združenih držav Artemus L. Gates je izjavil v ponedeljek v odboru poslanske zbornice, ki se bavi z vprašanjem združenja severnoameriških vojaških sil v povojni dobi, da bo mornarica Združenih držav po vojni dovolj močna, da bi lahko prevzela naloge svetovne policije. Združene države bodo imele po vojni največjo mornarico, ki jo je svet sploh kdaj videl. Ta mornarica naj bo jedro, okoli katerega bo možno zgraditi mogočno vojaško silo.

Ta pobožna želja prezidenta Roosevelta, da bi Združene države po končani vojni vladale svet s pendrekom, ni nova. Oblastiželjnost bolnega moža v Washingtonu prihaja vedno do izraza in omembe vredno je to, da dovoli Roosevelt, da državni podtajnik v mornariškem ministrstvu te njegove prave nakane v tej grobi obliki celo potrjuje. Pozornost vzbuja pri tem dejstvo, s kakšno brezobzirnostjo sporočajo britanskemu zavezniku razvoj severnoameriške mornarice, ki naj postane »najmočnejša mornarica na svetu«. Toda London bo morda ravno v teh dneh, ko se mora zavedati, da se mu ruši imperij, lažje sprijaznil s to grenko resnico.

Helsinki. Poslanik Združenih držav na Finskem Edmund Gullion, ki je bival te dni v Stockholmu, se je vrnil včeraj v Helsinke. Ta obisk je bil, kakor je Gullion zastopnikom časopisja odgovoril na vprašanje, le navadno potovanje; od časa do časa namreč obiskuje švedsko prestolnico.

Stockholm. Radio Moskva objavlja, kakor sporoča agencija Reuter, da je moskovski patriarh Sergij v starosti 87 let nenadoma umrl, zadet od možganske kapi.

Resnično ozadje

Hočemo, da bo naš boj komunizmu uspešen in zmagovit. Na vojaškem polju hočemo iztrebiti zadnje ostanke begajočih komunističnih tolp, na idejnem bojišču hočemo iztrebiti zločesto komunistično zmoto do vseh njenih zadnjih niti in odtenkov. Na vojaškem polju smo izmerili moč komunističnih tolp in gledali, da smo proti njim postavili nadmočno silo, naše domobranstvo, ki jih bo uničilo. Prav je, da tudi na idejnem polju postopamo z isto pametjo: da pregledamo komunistično idejo in presodimo, kakšno idejno orožje jo more uničiti.

Komunizem globoko posega v sedanji gospodarski sistem in vendar komunizem ni samo nov gospodarski nauk; komunizem ima z Evropo in z vsem svetom svoje politične namene in vendar ne moremo reči, da bi bil komunizem le neko politično gibanje; komunizem globoko posega v življenje naroda in ga razkraja in vendar komunizem ni samo nova internacionalna ideja proti sedanjim nacionalnim. Komunizem razkraja družino in družbo in vendar to še ni resnično ozadje komunizma. Saj komunizem prevrača vse pojme o nravnosti, vse naravne zakone; saj posega tudi globoko v polje vesti. Še tisti, ki so daleč od vere in verskega presojanja sveta, so prišli do tega, da je komunizem nova »vera«, ki postavlja na glavo vse dosedanje pojme o človeku, o družini, o družbi, o kulturi in o veri. Ker je torej komunizem nova kriva vera, ki zmotno presoja človeka, družino, družbo, narod, kulturo, gospodarstvo, ker torej komunizem iz nekega napačnega zrelišča motri vse človekovo življenje in ga prevrača, se ne moremo uspešno postaviti v bran proti komunistični zmoti na nobenem izmed teh posameznih polj, na katera komunizem posega s svojo uporniško roko. Uspešno ga moremo zgrabiti samo pri njegovi resnični osnovi, pri njegovem jedru, to je pri njegovem zmotnem gledanju na človeka in na svet. Edinole resnična verska in narodna ideja, ki v pravi luči presoja človeka in vse njegovo življenje, se more uspešno postaviti v bran proti komunističnim zmotam. Seveda se je pa dolžan z vsemi silami upreti komunizmu vsakdo.

Če v tej luči gledamo naš idejni boj komunizmu, moramo reči, da se je malo kateri narod uprl komunizmu tako iskreno in tako z vsem srcem, kakor ravno slovenski narod. Čutili smo, da nam komunizem uničuje vse dobrine: da nas gospodarsko uničuje, da ima z nami svoje zločinske politične cilje, da bi tudi kot narod v komunistični internacionalni mešanici za vedno utonili. In čeprav bi za vsako teh dobrin zastavili vse svoje sile, da jo rešimo, je bil končni nagib, za našo iskreno borbo proti komunizmu, verski nagib: mi dobro vemo, da so nam v naši veri vse te dobrine zavarovane in zagotovljene, mi dobro vemo, da nam komunizem nujno vse te dobrine uničuje in da nam obenem uničuje še neizmerno več, da nam ruši nadnaravne dobrine. Da je res vera osnova in resnično varstvo tudi za vse naravne dobrine, se jasno vidi iz tega, kdo je v kritičnih trenutkih zares varoval tudi naše nacionalne vrednote: izredno mnogo iskrenega in resničnega ideološkega boja proti komunizmu se je vršilo iz vrst tistih, ki so ta boj začeli in nadaljevali predvsem iz osnov svoje globoke vere. To je resnično ozadje komunističnega divjanja pri nas in po vsem svetu, to je resnično in končno ozadje našega boja proti komunizmu.

Iz goriškega komunističnega pašaluka

Gorica, v začetku maja.

Ko so po 8. septembru l. l. komunisti zagnali krik, da je vojne konec in da naj se vsi zavedni Slovenci pridružijo »osvobodilni« fronti za obrambo slovenskih meja, so velik del ljudstva potegnili za seboj. Toda kmalu so se ljudem začele odpirati oči. Oni so šli med grmarje, da se branijo pred cesarsko vojsko, kmalu pa so v svoje veliko razočaranje otipali strašno resnico, da se je komunistična partija, ki ukazuje in vodi v zlagani »Osvobodilni fronti«, zvezala z badoljevci proti vsem zavednim Slovencem. Začeli so se upirati, toda partijci in »Vos« jih drže strogo pod nadzorstvom in jih terorizirajo.

Zato so zavedni ljudje skrivaj zapuščali »komunistični« raj, zlasti mnogi so zbežali od oboroženih komunističnih tolp. Da preprečijo pobege, so poveljniki rdeče armade večino goriških prisilnih mobilizirancev spravili na Dolenjsko in Hrvatsko, kjer ti naši zapeljani mladeniči samo to želijo, da bi čimprej zbežali iz krempljev komunističnih zločincev. Od raznih strani smo slišali, da se naši »mobilizirani« pri prvi ugodni priliki predajajo domobrancem in se vsi prerojeni oddahnejo, ko so se »osvobodili« svojih tlačiteljev. Dokler pa ne morejo zapustiti svojih tolp, se, — tako smo zvedeli v veliko naše veselje — obnašajo zelo dostojno: ne kradejo, ne ropajo, ne požigajo in ne morijo, z ljudmi so prijazni in jim celo pomagajo, če le morejo. Ko pa so se vdali domobrancem, pa iskreno in prostodušno izjavljajo: »Komunisti so nas zapeljali. Šli smo z njimi, ker smo se hoteli boriti za varstvo naših domov, za svobodo naše zemlje, nikoli pa nismo hoteli bratomornega klanja!«

Strahovit zločin na Dolenjskem

Vsa dežela se je zgrozila, ko smo v zadnjem času čuli kako je bilo na Dolenjskem v bližini Ribnice pobitih okoli 80 naših mladeničev. Fantje so se uprli svojim tolovajskim komandirjem. Zatekli so se v neki skedenj. Komunisti so skrivališče napadli, naše ljudi aretirali in jih povezali. Potem so jih zvezane na dolgo vrv, grozeč jim od zadaj s strojnicami, nagnali v boj proti nekemu bunkarju. Prišli so v ogenj brzostrelk in obležali na licu mesta.

Kri teh naših nesrečnih zapeljancev vpije do neba. Neizprosen boj protislovenskemu komunizmu mora postati geslo nas vseh.

Smrt teh naših fantov je pa tudi glasna obsodba sleparske londonske propagande, zlasti pa proslulega dr. Čoka, ki hvali lažni-osvobodilno fronto in zapeljuje ljudi v njene vrste pod pretvezo, da se bodo borili in žrtvovali na braniku slovenske meje na zapadu.

Bombni napad na župnika

V aprilu so komunisti vrgli ponoči bombo v spalnico župnika Alojzija Makuca na Marijinem Celju n. Kanalom. Del župnišča je zgorel, župnik se je pa rešil, ker je spričo grožnj spal v kleti. Pripominjamo, da je bil ta slovenski duhovnik v letih 1935—40 večkrat preganjan, ker je učil slovensko verouk in ni hotel vpeljati v čisto slovenski fari italijanske pridige. L. 1938 je bil obsojen pogojno na en mesec ječe, ker je dovolil, da so se pri velikonočni procesiji prepevale slovenske pesmi kar je bilo izven cerkve prepovedano.

Komunisti pobijajo zavedne Slovence

Iz Podrage na Vipavskem smo dobili vest, da so komunisti usmrtili 14 zavednih Slovencev, med njimi tri ženske, ker so agitirali proti komunizmu. Očitali so jim, da so bile v zvezi s protikomunističnimi voditelji dr. Kraljem in Kemperlom. Likvidacijo so pripravili domači terenci, njim na čelu neki Medved. Ljudstvo na Vipavskem vzdihuje in prosi, naj jih domobranci rešijo terencev, ki so ovaduhi in rablji komunizma.

Nova taktika

Deželi preseda komunistično nasilje, narod je ogorčen nad komunističnim nacionalnim izdajstvom, se upira in odpoveduje zvestobo. Zato so se pričeli komunisti posluževati novih taktičnih metod, povzeli so novo črto: prepovedujejo boljševiške pesmi, poudarjajo slovenstvo, so razpustili plenum OF za Primorje, v katerem je bilo polovica Italijanov, proglašajo priključek Primorske k ostalim jugoslovenskim deželam itd.

Pesek v oči! Še vedno je v veljavi izdajalska pogodba, sklenjena med Titom in Badoglijem, še vedno so trdne zveze med slovensko komunistično partijo in med italijanskimi komunisti, ki imajo premoč in kaso v Milanu, ki zalaga slovenske tovariše. Taktiko so spremenili samo iz strahu, da zgube vpliv na ljudske množice, ki vedno bolj spregledujejo. Nova taktika je samo nova sleparija.

Drobne iz boja proti komunizmu

Sestradane tolpe begajo po deželi. Po zadnjih porazih so se morale komunistične »brigade« raziti v manjše oddelke. Te tolpe sedaj begajo po vaseh in se prehranijo s tem, kar sproti naropajo. Tako je 11. maja prišla skupina komunistov v Št. Vid pri Stični. Povedali so, da že deset dni begajo sem in tja, prepuščeni sami sebi. Hrane niso dobivali nobene; vsak se je moral hraniti s tem, kar je sam nakradel. Ker so se pa izogibali vasi, da ne bi trčili skupaj z domobranskimi oglednicami, so vseh deset dni zelo stradali.

V Begunjah pri Cerknici so se dalj časa zadrževali komunisli. Imeli so s seboj tudi en gorski top. Dne 12. maja pa so jih nenadoma napadli domobranci. Vsi komunisti, ki so se v zadnjih tednih izvežbali v begu, so ušli, pustili pa so v vasi svoj top.

V okolici Ribnice je že zdaj vse počiščeno. Domobranci nadzorujejo vso daljno okolico. V noči od 11. na 12. maj je šla preko ribniške doline večja skupina komunistov. Umikali so se iz Suhe krajine, kjer so jih preganjali domobranci. Komunisti so vsi preplašeni bežali in na vprašanja ljudi odgovarjali, da se bodo umaknili, ker jim tu ni več obstanka.

V dobrepoljski dolini je bila zadnje čase večja skupina komunistov. Podnevi so se skrivali, ponoči pa so hodili ropat v dobrepoljsko dolino. Zaradi skrivačev pa se komunisti niso počutili dosti varne. In res so skrivači 12. maja napadli komuniste, ko so ravno šli ropat v dolino. Do borbe je prišlo nad Ždensko vasjo. Komunisti so se najprej umaknili v Hočevje, po kratki borbi so se pa z velikimi izgubami umaknili tudi iz Hočevja in odšli proti Korinju.

V okolici Velikih Lašč so domobranci ujeli komunističnega kurirja in mu zaplenili pošto. Med pošto je posebno važen dopis, ki naroča vsem vodilnim partijcem, naj se 15. maja zberejo na sestanku »na javki št. 14. Na sestanku bodo razpravljali o položaju, ki je nastal zaradi splošnega poraza in razkroja komunističnih čet. Zbrati se morajo vsi politkomisarji brigad in bataljonov in vsi politični delavci na terenu.

Od 1. do 6. maja se je nahajala pri Sv. Gregorju osma komunistična »brigada«. Dne 6. maja pa so se nenadno prineljali po cesti domobranci na kolesih. Bilo jih je okrog deset in vsi so bili oboroženi z brzostrelkami. Nenadno so se zapeljali sredi vasi in iz vseh desetih brzostrelk odprli ogenj na nič hudega sluteče komuniste. Pet komunistov je padlo, mnogo pa je ranjenih, med njimi tudi komandant »brigade«. Napad je bil tako nenaden, da komunisti sploh niso mislili na odpor, čeprav jih je bilo preko 300.

Novo zalogo orožja so dkrili domobranci v svojih nadaljnjih nastopih na Dolenjskem. Uporabno avtomatsko orožje so odpeljali, ostale zaloge pa so uničili.

Iz Trsta

Nov poraz tolp. »Deutsche Adria-Zeitung« od 14. t. m. prinaša daljše poročilo o uspešnem vojaškem nastopu proti komunističnim elementom na operacijskem področju »Jadransko Primorje«. Iz poročila posnemamo: Ker se je bila delavnost boljševiških tolp na operacijskem področju »Jadransko Primorje« v marcu zopet povečala, so nemške čete v aprilu in v začetku maja napravile nov krepak sunek proti komunistični druhali. Čeprav je bilo ozemlje obsežno in radi visokega gorovja in kraških goličav težavno, so imele operacije popoln uspeh. Posrečilo se je organizacijo tolp razbiti in očistiti razsežno, gospodarsko zelo važno področje. Pri široko raztegnjenem nastopu se je posrečilo tolovaje obkoliti in jih končno v njihovih goratih oporiščih napasti in iztrebiti. Obenem je vojaštvu uspelo razbiti v teh predelih vsa prehranjevalna in pomožna središča in streti politično-teroristična jedra. Ker so nemške čete radi svoje borbene usposobljenosti daleko nadkriljevale tolovaje, je poveljstvo doseglo v vseh predelih izredno velike uspehe. Našteli smo 1500 tolovajev ubitih, nad 2000 pa ujetih. Poleg tega je bilo tudi mnogo pribežnikov, večinoma takih, ki so bili s silo rekrutirani. Število pribežnikov se vsak dan sproti dviga, ker se še vedno oglašajo pri nemških poveljstvih ljudje, ki so zvedeli za amnestijo, katero je 1. maja razglasil vrhovni Komisar in so spoznali, da je nadaljnja borba nesmiselna.

Obseg poraza je razviden tudi iz nenavadno velikega plena. Mnogo strojnic, oklepnih izvrstnih voz, topov, velike množine razstreliva in granat ter več stotisoč nabojev smo ugrabili. Nadalje smo odkrili in razrušili 130 skrivališč, več zalog živila in mnogo bolniških postojank.

Iz vsega poteka operacij se je izkazala skrajno nizka in zanemarjena morala tolovajev. Ta doslej neopazovana nizka stopnja morale ni bila samo posledica težkih nemških udarcev, temveč je bila povzročena zlasti po tolovajskih poveljnikih, ki so v odločilnih trenutkih zbežali in pustili svoje »tovarišе« brez vodstva žalostni usodi. Značilno je tudi dejstvo, da se je eden tolovajskih poglavarjev brez boja vdal, ko je uvidel brezuspešnost svojega bega. Primorsko prebivalstvo se je hvaležno oddahnilo in je radi očiščenja ozemlja zelo zadovoljno in je naše čete, ki so imele zelo majhne izgube, živahno pozdravljalo.

Novost pri »Deutsche Adria-Zeitung«. Tržaška »Adria-Zeitung«, ki si je zavolio svoje pestre in tehtne vsebine pridobila širok krog čitateljev, je v svoji številki od 15. maja uvedla zanimivo novost: tretja stran, ki je navadno posvečena gospodarskim vprašanjem, je dvojezična — nemška in italijanska. Članka »Handelszentrum Triest« in »In Triest gehandelte und beförderte Waren« sta priobčena tudi v italijanskem jeziku. Prav tako je dvojezičen tudi podlistek.

Smrtna nesreča. V nedeljo dopoldne je 55-letna Klara Some šla po ulici Sonnino. Nek motociklist je pridrvel po ulici in jo podrl tako močno, da je obležala nezavestna. Rešilni avto jo je takoj odpeljal v bolnico, kjer pa je proti večeru umrla zaradi hude poškodbe lobanje.

Nesreče. 15-letna Miranda Colautti iz Industrijske ulice 1 je padla v Istrski ulici tako nesrečno, da se je nevarno pobila po glavi. — 81-letna Marija Goia iz ulice Paduina 4 je v Brunnerjevi ulici padla in si zlomila kost v levi rami.

Umrli so: Ivana Čerinčevič, Salvator Matelič, Viktor Vizentin, Marija Golob, roj. Cimprih, Uršula Cunja, roj. Babič, Ana Žiberna, roj. Poles, Albina Uljan.

Gospodarstvo

Nemška prehrana

Iz podatkov vodje oddelka v državnem ministrstvu za prehrano je razvidno, da je bilo nemško kmetijstvo pred prvo svetovno vojno reorganizirano. Šele leta 1915 je bila ustanovljena žitna centrala, kateri je sledil leta 1917 vojni prerhanjevalni urad. Šele leta 1918 je bilo ustanovljeno državno ministrstvo za prehrano in kmetijstvo.

Danes pa vodi kmetski stan kmetijstvo, pa tudi prehranjevalno politiko in prehranjevalno organizacijo. Dočim je v prejšnji svetovni vojni proizvodnja žitaric padla za 33 odstotkov, je sedaj ostala na predvojni višini. To je pomenilo povečanje obdelane površine. Zlasti je bila posvečena pozornost oljnatim rastlinam med njimi posebej repici. Namesto cvetlic se goji na vrtovih zelenjava. Zelenjava ni danes samo dodatek v prehrani, temveč zaradi vedno večje razširjenosti enotne jedi tudi ljudsko hranilo prve vrste. Že od 1939 na 1940 je površina pod zelenjavo narasla od 150.000 na 450.000 ha. Tudi za govedorejo ima Nemčija dovolj krme. Zato znaša sedaj nemška proizvodnja masla 730.000 ton in je druga na svetu, čeprav imajo severnoameriške Zedinjene države trikrat več krav kot Nemčija in dobe letno samo 750.000 ton masla. Pri preskrbi z maščobami v Nemčiji daje maslo 60 odstotkov.

V Nemčiji je bilo v zadnjih časih dodatno razdeljeno mnogo svinjskega in telečjega mesa. Bojazljivci mislijo to primerjati s klanjem svinj v prvi svetovni vojni. Delno to drži, ker je dejansko prašič zaradi velike protrošnje krompirja in žita tekmec človeku. Sedanjega položaja pa ni primerjati s položajem v prejšnji svetovni vojni, ker je poskrbljeno za organično rejo živine. Prašičev ima Nemčija celo več kot v začetku vojne. Sedaj če se pokaže pomanjkanje krmil za prašiče, se ne kolje takoj in v velikem obsegu prašičev, temveč se pač ne dovoli, da bi postali preveč mastni. Zato posebni dodatki svinjskega mesa ne pomenijo zmanjšanja stanja živinoreje.

Nekaterim povzroča skrb odpad vzhodnih pokrajin za prehrano v Nemčiji. Na to je treba odgovoriti, da Ukrajina vkljub vsem svojim pridobitvam ni bila vpoštevana v nemškem razdeljevalnem načrtu, ker stremi Nemčija za tem, da se prehrani iz lastne zemlje. Vpoštevati je treba še tudi dejstvo, da stoji Nemčiji na razpolago vsa Evropa za morebitno izravnavo v prehranjevalnem gospodarstvu.

Število zajcev je v Nemčiji naraslo od 1939 na 1943 od 8 na 34 milij. Te vojske pa ni mogoče nasititi samo z odpadki, tako da so zajci dobivali del hrane, ki je pripadala ljudem. Zato je bilo potrebno omejiti rejo kuncev, kakor je bila potrebna omejitev reje gosi, katerih število je v zadnjem letu naraslo za 26%.

Položaj za prehrano je sicer težaven, vendar je prehrana smotreno urejena, tako da funkcionira skozi 12 mesecev. Toda vpoštevati je treba milijonsko število inozemskih delavcev, ki predstavljajo pravzaprav 13. mesec za prehrano. Vendar je tudi za ta mesec preskrbljeno. Kako težaven je bil položaj, kaže preskrba s krompirjem, kjer je produkcija zaradi neugodnih vremenskih razmer lani zelo padla. Vendar je bil nemški prehranjevalni položaj vedno tak, da so bili lahko politični in vojaški ukrepi podvzeti vedno brez ozira in brez vpliva na splošni položaj prehrane.

*

O stanju prehrane v Nemčiji je izjavil državni podtajnik Backe v svojem nedavnem radijskem govoru, da stoje posevki zelo dobro. Tudi stanje nemške živinoreje je zelo ugodno. Število goveje živine je skoro ravnotako kot pred vojno. Pričakovati je, da bo letos imela Nemčija že toliko goved kot jih je imela pred vojno. Tudi število prašičev zopet narašča z ozirom na izboljšane možnosti prehrane s krmili. Tako je pričakovati, da bo sedanje stanje oskrbe mesa, masla in masti ostalo neizpremenjeno. Poskrbljeno pa je tudi za preskrbo nemške zemlje z naravnimi gnojili in s tem za vzdrževanje njene proizvajalne možnosti.

Sport

Sestanek športnih delavcev Ljubljanske pokrajine. V sredo, 17. t. m. ob 18 bo v prostorih Slovenske športne zveze (Dunajska cesta 1/II.) sestanek, katerega se naj udeležijo športne organizacije po enem zastopniku. Na sestanku bodo podane smernice pokrajinskega referata za telesno vzgojo in Slovenske športne zveze za delovanje v bližajoči se športni sezoni.

Tekmovanje v plavanju na Dunaju. — Nemška in svetovna rekorderka Gizela Grass (Lipsko) si je v plavalnem nastopu na Dunaju priborila kar tri zmage: v plavanju na 100 m prosto je dosegla čas 1:15,5 min., na 100 m prsno čas 1:22 min. in na 200 m prsno čas 3:03,9 min. — V tekmovanju moških na 200 m prsno je zmagal Mingelot (Düsseldorf) v času 2:57,2 min., drugi je bil Stauffenbiel v 2:57,5 min., tretji Deuerlein v 3:00,2 min., četrti Kiefer 3:01,4 min. — V skokih je zmagal Dunajčan Möhrlein v 81.46 točkah, drugi je Broschek iz Dunaja, tretji Creskoviak.

Nogomet v jadranski skupini. Prvenstveno tekmovanje se v posameznih skupinah bliža svojemu koncu. V Jadranski skupini je tekmovanje že končano. Zmagovalec turnirja je moštvo Ampelea z otoka Isoli d'Istria; na drugem mestu je tržaška Triestina. Oba ta dva kluba se bosta pomerila s prvima kluboma benečke skupine in zmagovalec tega tekmovanja ima potem pravico do sodelovanja v polfinalu.

Berite »SVET«

Denar, topovi in kri...

16

V naslednjih poglavjih bom pojasnil poglavitne podrobnosti, ki jih je propagandni urad Comitéja des Forges izvajal, da bi po vojni poostril politične napetosti med državami, in kako je ta urad skušal s tiskom vplivati na mnenje francoskega ljudstva in na mednarodni položaj.

Naj se omejim na pojasnitev, da je med 240 družbami, ki so pripadale Comitéju, ena tretjina teh podjetij izdelovala orožje: topove, puške, strojnice, tanke, bojne ladje, žične ovire, jeklo itd. Te orožarne so predstavljale večino, t. j. 6 milijard in pol proti celotnemu kapitalu 8 milijard vseh podjetij. Šestorica izmed njihovih gospodarjev: Schneider, de Wendel, Marine et Homécourt, Denain et Anzin, la Nord-Est in Longwy, so nadzirali 75 odstotkov proizvodnje litega železa in jekla v Franciji. Voditelji vseh teh podjetij so bili možje od Comitéja des Forges, t. j. člani poverjeništva in ravnateljstvo. Ustava in pravila te družbe so dovoljevala voditeljem velike pravice. Vodilnih članov je bilo 30. Naj navedem nekaj imen: Franc de Wendel, predsednik; podpredsednik pa André Dreux od družbe Aciéries et Haut fourneaux de Longwy, ki je bil obenem v službi banke Mirabeaud; Leopold Fralon od Hauts fourneaux, forges et aciéries de Denain et Anzin, upravitelj Crédit Foncier; Theodor Laurent od družbe Forges et aciéries de la marine et Homércourt, o čigar inženjirski diplomi ni bilo znano, kje bi jo bil prejel. Bil je slamnati mož neke banke in Schneiderjevih podjetjih; Ernest Cuvelette od Aciéries et Haut forneaux du Hord-Est, bivši državni rudniški priglednik, ki pa je presedlal v službo velekapitalistov in generalni ravnatelj Schneiderjevih podjetij, Vicaire pa član rednega sveta. Druga dva člana, bivša ravnatelja v pokoju, grof Courville in baron de Frayçinet, sta bila častna člana, deloma zaradi plemiškega naslova, deloma zaradi zaslug za kovinarsko industrijo.

Teh sedem ali osem oseb je tvorilo skupino, ki jo Francoz z zaničevanjem naziva »marchands de canons«, trgovci s topovi.

~

De Wendeli so bili največji proizvajalci litega železa in jekla v Franciji. Po rodu so bili Nemci. V osemnajstem stoletju so služili še pruskemu kralju. Nekaj let pred prevratom 1789 pa so se preselili v Francijo. Po vojni, l. 1870, je en del rudnikov ostal pod Nemčijo. In tako je en član de Wendelov ostal v Nemčiji in je vstopil kot poslanec v Reichstag; francoski de Wendel pa je bil tudi izvoljen za poslanca in je v bourbonski palači zastopal svoj okraj. Po vojni l. 1914 pa je tudi nemški de Wendel prestopil v francosko poslansko zbornico. Pred vojno 1939 je družina de Wendelov obstajala iz treh bratov: Mavricija, Huberta in Franca. Franc je bil poglavar hiše in družine. Bil je glavni poslovodja komanditne družbe de Wendel et Compagnie v Jeufu v Brieyski kotlini ter upravnik podjetij svojih vnukov, Les petits fils de François de Wendel v Havange v Thionvillejski kotlini. Franc de Wendel je bil upravnik več kot desetorice rudnikov in kakih 30 plavžev. Bogastvo njegove družine so cenili od 8 do 10 milijard. De Wendel je bil torej najbogatejši fužinar in gospodar plavžev, kakor bi rekel dobri George Ohnet, če bi še živel. De Wendel pa je imel še nešteto drugih poslov. Na vajetih je imel, razen industrije, bankarstva in politike, tudi še Francosko banko, čigar regent je bil. Kot poslanec je »deloval« kar 18 let; od leta 1932 do 1940 pa je bil senator.

V burbonski palači so ga prav tako redko kdaj videvali, kakor prej v Luksemburški. Kadar pa je bil navzoč, se je od časa do časa sklonil čez tribuno in je zagovarjal ali pa napadal razne predloge govornikov. Zadnjikrat je govoril v skupščini l. 1929, in sicer gledé odobritve dolgov. — V senatu je govoril samo enkrat, l. 1936 med debato gledé reforme Francoske banke. Oba govora sta vžgala! — Franc de Wendel je govoril preprosto brez govorniške umetnosti, vendar je bil njegov govor tak, da se je zdelo, kakor da mu je zadeva zelo pri srcu, in da hoče doseči, za kar se je bil obvezal. V resnici pa je bil njegov namen ta, da si vtare pot do visoke politike in, če mogoče do — ministrskega stolčka. Pri vsej svoji poslaniški vnemi je zasledoval le en cilj, t. j., kako dvigniti svojo inđustrijo, kako pomnožiti svoje bogastvo in kako uveljaviti svojo moč in veljavo.

Drugim je rad prepuščal parade in hvalnice po časopisih.

To tiho in skrivno delo Francu de Wendlu ni nikoli povzročalo sitnosti in bojev ter zbadanja po časopisih. Tudi z ljudmi, ki slučajno niso bili njegovega mnenja, kakor n. pr. Schneider, se je skušal Wendel sporazumeti zlepa. Schneider je l. 1930 célo vstopil v Komanditno družbo de Wendel et Co. Nekoliko navskriž pa sta si prišla ta dva moža na političnem in socialnem torišču. In sicer l. 1932, ko je de Wendel v svojem okrožju, v rudarski kotlini v Brieyju v času volitev, doživel veliko razočaranje. De Wendel je namreč prišel v ožjo volitev s 30 glasovi proti svojemu tekmecu, Filipu Serreju, mlademu človeku, ki je pripadal krščanskim demokratom. Da bi uspel, se je de Wendel poslužil vseh mogočih sredstev; zbobnal je skupaj vse svoje somišljenike. Toda, ko je bil izvoljen, se je za predsedništvo zahvalil, in je presedlal v senat, kjer je zasedel mesto, ki ga je zapustil Lebrun, ko je postal predsednik republike. Poraz je huda reč, marsikomu vzame pogum, de Wendelu ga ni.

De Wendel je, kakor kralj: on hoče vladati, njemu se hoče ugleda in priznanja. Časopisje mu je rado polno hvalo. Dne 28. februarja 1935 je neki urednik »Tempsa« napisal pod zaglavjem »Politične zadeve v Franciji«, sledeči članek:

»V okraju Meurthe — et — Moselle živi odlična in zanimiva osebnost, o kateri moramo spregovoriti. To je g. François de Wendel. Nedavno je bil izvoljen za poslanca v okrožju Brieyju, zdaj pa je senator okrožja Meurthe-et-Moselle. Osebnost François de Wendela nadkriljuje, v vsakem oziru, osebe svojega okrožja. Njegov vpliv v politiki naše dežele je zelo pomemben. Njegovo delovanje je tako obsežno, da je težko točno opredeliti njegov delokrog. Visoko cenim osebnost g. de Wendela, njegovo izredno prijaznost in uslužnost in inteligenco. Občudujem njegov močni in stanovitni značaj. Gosp. Franc de Wendel je odlična osebnost. Njegov govor je izčrpen, prepričevalen in razgledan v splošno korist domovine, celo takrat, kadar se poteguje za navadne gospodarske koristi.«

Lepa slovesnost na Studencu in Fužinah

Preteklo majniško nedeljo si je izbrala Marija, da sprejme v svoje posebno varstvo družine, ki so se posvetile Njej na Studencu in Fužinah. Odziv k tej posvetitvi je bil nad vse pričakovanje lep in prisrčen. Vse družine so kar tekmovale, kako bi se za to družinsko slovesnost čim lepše pripravile: zunanje in notranje. Družinski oltarček so okusno okrasili s cvetjem in svečami, na njem pa je kraljevala lepa Marijina podoba ali kip. Nekatere družine so imele dragocene umetniške, že nad sto let stare slike. Begunske družine na Studencu so napravile prekrasen skupen oltar, kjer so se posvetile Mariji. Prav tako so se posvetile vse družine upravnega osebja v umobolnici. Višek priprave je bil v nedeljo zujtraj, ko so skoraj vsi pristopili k obhajilni mizi.

Ob dveh popoldne se je posvetitev začela. Družinski očetje so že pred hišo čakali na duhovnika. Pogosto so se pridružile slovesnosti še sosedne družine. Že pri nagovoru so mnogim stopile solze v oči. Ko pa je pred blagoslovljeno podobo vsa družina z očetom in materjo na čelu molila »Pozdravljena Kraljica«, so zadrhtela srca ter slovesno in občuteno zmolila posvetitev družine brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Navdušenje se je posebno pokazalo pri petju Marijinih pesmi, ki se je nadaljevalo še, ko je duhovnik že odšel.

Zaključek slovesnosti je bil v prostorni kapeli umobolnice, ki se je napolnila do zadnjega kotička in jih je mnogo moralo ostati še zunaj. Mogočno je zadonela iz vseh src zahvalna pesem. Res, pokazalo se je, da so naše družine Marijine in da globoko cenijo Njeno varstvo. Naslednje nedelje bodo sledile tej posvetitvi še ostale vasi župnije Device Marije v Polju.

Prenos je tudi v gospodinjstvu velikega pomena

Včasih so imele mnoge gospodinje navado, ki jim je nudila mnogo lepega in nedolžnega razvedrila. Po vsako cikorijo, po vsak kilogram soli so tekle posebe. Pa se je malo poklepetalo v trgovini, malo na poti domov in čas je minil. Če je bilo treba spraviti domov kako vrečo moke, pa je bil trgovec ves blažen, če je mogel stranki napraviti uslugo in ji blago dostaviti na dom. Sedaj pa ni več tako. Čakati je treba sedaj tu, sedaj tam in gospodinje so vesele, če opravijo v špeceriji kar z enkratnim obiskom, kajti sicer se utegne zgoditi, da se preostali odrezki nakaznic izgube — in nesreča je tu. Je torej vprašanje, kako vse te zavitke, vrečice in škrnicljе, ki se pri večjih družinah kar nabero, spraviti domov.

Odkar so ljudje iznašli voz, se jim tovorjenje na hrbtu ali prenašanje v rokah kar upira. Pa tudi, kar je preveč je preveč. Eden bi ne mogel vsega odnesti, da bi pol družine odkorakalo po blago in ga kot tovorna karavana odneslo domov, se marsikje ne morejo odločiti, pa tudi časa nima vsak. In v središču mesta, kjer so sicer prav čedna stanovanja, ne dobiš v hiši prostora, kamor bi spravil voziček. A tudi če bi prostor bil, bi bilo treba danes žrtvovati za tako prevozno sredstvo cel kapital, nekdaj pa je na to pomembno pripravo le malokdo mislil. Nekaj zato, ker so trgovci tako radi napravili uslugo, nekaj zato, ker je kolo prav dobro opravljalo posel vozička.

Pred meseci je bil voziček ključ do kurjave. Po dolgem moledovanju ti je tvoj stari trgovec obljubil prodati nekaj kilogramov premoga ali drv. Ko je prejel trgovec pošiljko, so že čakale na njegovem dvorišču desetine vozičkov. Večina »konjičev« se je vračala zadovoljna domov, nekateri pa so se kislo držali, čeprav niso peljali težko — saj niso prišli na vrsto. No, je bilo pa drugič več sreče. Tisti, ki voza ni mogel dobiti, seveda tudi do kurjave ni prišel.

V dnevih, ko so se družine prijavljale, kje bodo kupovale nakazano kurjavo, si bral v časopisih oglase: »Tvrdka X Y se bo potrudila, da bo strankam kar najbolje postregla s kurjavo. Za malenkostno odškodnino bomo dostavljali tudi na dom.« Tako bi vozički spet izgubili na pomembnosti. Vendar nekatere stranke še vedno rajši hodijo same po kurjavo, da so zraven, kadar se tehta »črno zlato«, in da ga same odpeljejo, ker se menda dogaja, da nerodni vozniki med vožnjo vse preveč stresajo tako dragoceni premog.

Mestne gospe res nimajo vozičkov, pa tudi sicer se nekaterim vedno zdi, da ta pritiklina ne pristaja k vsaki obleki. Blago iz trgovine ali trga pa je le treba spraviti domov! Rešitev so našle mlade mamice: poletni otroški vozički so za ta posel sila primerni.

Kmetovalci!

Posadite na ona mesta, kjer seme sončnic ni vzkalilo, novo seme, ki ga dobite pri občinskem uradu. Ker je to seme dobro kaljivo, dajte v eno jamico dva do tri zrnja. Sadite tudi čimveč buč med koruzo in sončnice ter ob robu njiv. Tako boste mogli v čim večji meri zadostiti zahtevi naredbe o obvezni saditvi oljnih rastlin.

Novi grobovi

† **Marija Paschali.** V Ljubljani je izdihnila gospodična Marija Paschali. Blaga rajnica počiva na svojem domu na Poljanski cesti 31 do dneva pogreba. Pokopali pa jo bodo v sredo 17. t. m. ob štirih popoldne iz kapele sv. Petra na Žalah. — Naj rajnica počiva v miru, vsem njenim dragim naše iskreno sožalje.

Zgodovinski paberki

17. velikega travna.

l. **1886.**, se je rodil **Alfonz XIII.**, kralj španski. Španija je preživljala v preteklem stoletju težke notranje boje. Po izgonu Francozov so se vršile borbe med liberalci in konservativci za ustavo in proti njej. Tem bojem in revolucijam, v katere so po sklepu kongresa v Veroni 1823. l. posegli celo Francozi, so sledile borbe za nasledstvo med Don Carlosom in Kristino, oziroma mladoletno Izabelo. Sploh je bil Pirenejski otok poleg Balkanskega najbolj nemiren del Evrope. V času vlade Alfonza se je Španija kljub velikim težavam zaradi bojev med posameznimi, po samostojnosti hrepenečimi deli države in vstajam, ki so jih povzročali revolucionarji, notranje utrdila. Imela pa je velike težkoče v vnanjih posestih, zlasti v Maroku. Zadnji ostanek nekdaj obširne posesti v Ameriki je povzročil vojno z Združenimi državami, v katerih je zgubila Španija Cubo in Filipine. Nevtralnost v svetovni vojni je prinesla državi velike gospodarske koristi. Po vojni je Španija znova preživljala težke dni, ker so bolj prevladovale republikanske stranke, je kralj Alfonz XIII. zapustil domovino, Španija je postala republika. Morala pa je preživeti še strašno Golgoto državljanske vojne, preden je dosegla toliko zaželeni notranji red in mir;

l. **1891.**, je umrl v Gorici pesnik **Jenko Ivan.** Rodil se je v dec. 1853. l. v Prašah na Sorškem polju, dovršil gimnazijo v Ljubljani, nato je študiral v Gradcu klasično filologijo in slavistiko. Služboval je v Ljubljani, Kranju in Gorici. Zgled in slava brata Simona sta mu dala poleta, da se je lotil pesništva. Prve poskuse je objavil kot visokošolec. Leta 1882. je izdal zbirko »Pesmi«, sodeloval je še pri Kresu in Slovanu, večinoma s pripovednimi pesmimi. V Jenkovi liriki prevladujejo pokrajinska razpoloženja in domoljubna čustva, pri čemur se vsiljujejo reminiscence na pesmi brata Simona. Nekoliko bolj svojski je v romancah.

Ne samo stanovanje, temveč tudi stopnišča in hodniki morajo biti zatemnjeni, ker v primeru alarma ponoči sicer ne morete in ne smete niti za trenutek osvetliti stopnišča. Kako nerodno je hoditi po temnih stopnicah in hodnikih, ste gotovo že tudi sami skusili. Še mnogo bolj pa se to občuti v naglici in nervozi, ko vsakdo hiti, da je čimprej v zaklonišču.

Za današnji dan

Koledar

Sreda, 17. velikega travna: Križev teden; Paskal Bajl., spoznavalec; Jošt, opat; Bruno, škof.

Četrtek, 18. velikega travna: Vnebohod Gospodov; Erik, kralj in mučenec; Aleksandra, devica in mučenica.

Dramsko gledališče
»Azazel«. Red A. Ob 18.

Operno gledališče
»Manon«. Red Sreda. Ob 18.

Kino Matica
»Indijski nagrobni spomenik« ob 15, 17, 19.

Kino Union
»Njegova najboljša vloga« ob 16 in 19.15.

Kino Sloga
»Vestnost obmajnega uradnika« ob 16, 19.

Lekarniška služba
Nočne službe imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Deu-Klanjšček, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinc ded., Rimska cesta 31.

Dramsko gledališče

Sreda, 17. maja, ob 18. »Azazel«. Red A.

Četrtek, 18. maja, ob 18: »Zemlja«. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

Ivan Pregelj »Azazel«, žaloigra v petih dejanjih. V glavnih vlogah nastopajo: Marija Magdalena — Boltar-Ukmarjeva, Juda iz Keriota — Jan, Suzana — Kraljeva, Lia — Rasbergerjeva, Joel — Vl. Skrbinšek, Asim — Biteno, v ostalih vlogah velik del dramskega ansambla. Režiser M. Skrbinšek, scenograf arh. V. Gajšek, kostumi J. Vilfanove, scenska glasba prof. Tomca.

Strindbergova »Nevesta s krono« namesto preložene Moretove »Done Diane«. Ker se zaradi obolelosti in tehničnih ovir premiera »Done Diane« ne more vršiti ob določenem času, bodo dobili abonenti medtem predstavo »Nevesta s krono«, ki je bila že začetkom sezone določena za abonma, a se zaradi dolgotrajne obolelosti Mire Danilove ni mogla vršiti. Red Prvi bo imel »Nevesto s krono« v torek, 23. t. m.

Operno gledališče

Sreda, 17. maja, ob 18: »Manon«. Red Sreda.
Četrtek, 18. maja, ob 18: »Don Juan«. Red Četrtek.

Massenet »Manon«, opera v 4 dej. Osebe: Manon — Heybalova, Pousette — Barbičeva, Javotte — Baukartova, Rosette — Jančarjeva, Chevalier des Grieux — Lipuščck, Grof des Grieux — Betetto k. g., Lescaut — Janko, Marfontaine — M. Sancin, Bretigny — Dolničar, 1. gardist — Langus, 2. gardist — Mencin, seržent — Jelnikar. 1. slika se godi na dvorišču gostilne v Amiensu, 2. slika v stanovanju des Grieuxa v Parizu, 3. slika Cours la Reine, 4. slika v seminaru St. Sulpice, 5. slika v hotelu Transylvania, 6. slika na cesti v Havre. Dirigent dr. D. Švara, režiser C. Debevec, scenograf inž. E. Franz, kostumi D. Kačarjeva.

Frančiškanski oder

Nedelja, 21. maja, ob 16: »Kraljica Vzhoda«. Zgodovinska drama.

v »SVETU« je bogato pisana beseda

Oddajniška skupina »Jadransko primorje«

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 17. maj:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji pozdrav, vmes 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 9.10 Koračnica, napoved sporeda v nemščini in slovenščini, nato koračnica — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Veseli zvoki za premor — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Vsakemu nekaj — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Otroško uro vodi Slavica Vencajz — 17.45 Drobni napevi — 19 Slovenske pesmi poje tercet sester Dobršek — 19.30 Poročila v slovenščini, napoved sporeda — 19.45 Glasbena medigra — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Ljubljanski komorni duo Trost-Šlajs — 21 Radio zapoje vsakemu svojo — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Glasba za lahko noč.

Cepljenje zoper koze

Današnjo sredo 17. maja bo mestni fizikat cepil zoper koze otroke iz okraja Šmartinske ceste ob 17. uri v ljudski šoli na Šmartinski cesti, prav tako ob 17. uri tudi otroke iz Bežigrajskega okraja v ljudski šoli za Bežigradom.

V petek 19. maja ob 17. uri bo spet cepljenje zoper koze v Mestnem domu za otroke iz središča mesta, prav tako pa tudi ob 17. uri v zavetišču v Zeleni jami za otroke iz okraja Moste.

V petek 19. maja ob 17. uri bo tudi cepljenje otrok z Brda in s Ceste dveh cesarjev v salonu gostilne »Karoc«.

K cepljenju morajo starši pripeljati vse lansko leto in letos januarja in februarja rojene otroke ter sploh vse otroke, ki niso bili doslej cepljeni ali pa pri njih cepljenje doslej ni bilo uspešno.

Vsi predpisi o obveznem cepljenju zoper koze so razvidni na razglasih, nalepljenih po občinskih razglasnih deskah, na cerkvenih vratih in po šolah.

Naročajte »SVET«

Kundmachungen der Ernährungsanstalt

Anweisung von Wein

Gastwirtschaften und Weinschänke, die keine Weinvorräte haben und im Monate April keine Anweisungen zum Ankauf von Wein erhalten haben, bekommen sie am Mittwoch, den 17. d. M. und zwar Betriebe mit dem Anfangsbuchstaben O bis Sch und am Freitag, den 19. d. M. von T bis Z von 8 bis 12 Uhr.

Ankaufbewilligungen erteilt »Prevod«, Novi trg 4-III. (Zimmer 20a). Wenn die Ankaufbewilligung der Annhaber des Betriebes eigenhändig hebt, genügt die Vorlegung der Kennkarte. Für die Fall aber, dass die Ankaufsbewilligung eine andere Person beheben wird, ist die Vorlage der Mitgliederausweise der Gastwirtgenossenschaft oder des Registers für den Ausschank von Alkoholgetränken des betreffenden Betriebes notwendig.

Obvestila »Prevoda«

Nakazilo vina

Gostinski obrati in točilnice vina v občini Ljubljana, katere so popolnoma brez vina in v aprilu niso dvignili nakupnic za nabavo vina, prejemajo nakupnice v sredo, 17. t. m. za obrate z začetno črko O do S in v petek dne 19. t. m. za črko T do Z, dnevno od 8. do 12. ure.

Nakupnice deli Prevod, Novi trg 4-III. (soba št. 20a). Ako dvigne nakupnico za nabavo vina lastnik obrata sam, zadostuje predložitev osebne izkaznice. V primeru, da pride po nakupnico druga oseba, mora ta prinesti izkaznico gostilniške zadruge ali register za točenje alkoholnih pijač dotičnega obrata.

Dnevne novice

Maša zadušnica za pokojno Marijo Urbančič iz Trebnjega bo v sredo, 17. maja, ob 7 zjutraj pri uršulinkah. Trebanjci vabljeni!

Prijava posevkov. Za vse kmetije in sploh vsa obdelana zemljišča na področju mestne občine ljubljanske morajo pridelovalci, torej tako lastniki kot najemniki ali uživalci, do 31. maja napraviti prijavo posevka. Tudi oni pridelovalci, ki stanujejo izven občine, morajo posevke naznaniti tisti občini, kjer obdelujejo zemljo. Mestno županstvo poziva vse pridelovalce, naj prijave posevkov izpolnijo v določenem roku. Po tiskovine naj pridejo v mestni gospodarski urad, soba 15, v Beethovnovi ulici 7, med uradnimi urami.

Obiščite RAZSTAVO slik
Remec-Trnkoczy v galeriji Obersnel.
Odprta bo nepreklicno samo še v sredo in četrtek.

Semenski krompir — oneidovec — dobe lahko podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva za svoje člane danes, t. j. v sredo, 17. maja, od 8—12 in od 15—18 pri Gospodarski zvezi na Dunajski cesti. Podružnice naj prinesc s seboj vrece in denar. Zastopniki podružnic naj se prej javijo pri Sadjarskem društvu, da bodo dobili nakazila za krompir. Krompir se bo delil samo podružnicam, ne pa posameznim članom, ki naj se zato takoj prijavijo pri svojih podružnicah.

Igra »Kraljica Vzhoda« bo v nedeljo, 21. maja, ob 16 v frančiškanski dvorani. — Predstava na Vsebovhod odpade. — Vstopnice v trgovini Sfiligoj.

Zbirka Bogoslovna knjižnica — (Cerkveni očetje)
Svetega Avrelija Avguština izbrani spisi
10. zvezek: Govori o Janezovem evangeliju II. del. — Prevedel, uvod in opombe napisal Fr. Ks. Lukman. — 403 strani, broširana 70 lir, vezana 95 lir.
LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI
Pred škofijo 5 — Miklošičeva cesta 5

Državnim nameščencem — aktivnim in upokojenim — ki imajo sadna drevesa na svojih vrtovih, bom na željo brezplačno pregledoval stanje sadnih dreves, dajal vsestransko ustni pouk in pismena navodila v notranjosti bloka v Ljubljani. Kdor to želi, naj čimprej pošlje pismeno obvestilo, v katerem naj navede točen naslov in čas, kdaj je običajno doma. Pregledovanje bom vršil po vrsti dospelosti prijav. Poudarjam, da ne sprejemam nobenega honorarja. Amon, Bleiweisova cesta 48-III. (od gostilne pri »Levu« na desno, druga štirinadstropna hiša).

Tečaj o negi in prehrani dojenčka, ki se bo vršil na oddelku za zdravstveno zaščito mater in otrok Higienskega zavoda (Dečji in materinski dom, Lipičeva 3), se prične 22. maja t. l. ob 16. Tečaj traja tri tedne ter je brezplačen. Vpisovanje se vrši v Dečjem domu vsak delavnik dopoldne.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Zofija je letos prinesla obilo dežja

»Zofija letos drži svojo tradicijo«, tako in slično so tekli pomenki med ljubljanskimi občani v tramvajih, javnih lokalih in drugod. Letos je bila Zofija primerno močno deževna, hladna, ko je bila tani brez dežja in zelo vroča, saj je bila na Zofijin dan dosežena maksimalna dnevna temperatura + 26.8° C, da so se nekateri že sončili in kopali, a letos je bila najvišja temperatura samo 13.8° C nad ničlo, višina temperature, ki je bila gotova leta dosežena že zjutraj in tudi že letos. Močni nalivi so se najprej vrstili dopoldne okoli 11 po letnem času, kakor tudi popoldne in ponoči. Dežomer na univerzi je nameril 9.5 m/m dežja v času od ponedeljka zjutraj do torka zjutraj. Od petka 12. t. m. do torka 16. t. m. je padlo vsega 42.8 m/m dežja, primerna količina moče, če pomislimo da pomeni ta številka toliko, kakor da je v tem času padlo v Ljubljani na 1 kvadratni meter 42.81 zračne vode, na 1 km² pa 428.000 hl. Zemlja je izdatno namočena.

Cerkvena tatica obsojena

Mali kazenski senat je obsodil 52-letno samsko zasebnico I. R., po rodu iz okolice Škofje Loke, zaradi zločina poskusa tatvine na 5 mesecev strogega zapora. Zasebnica Ivana je bila že večkrat zaradi tatvine kaznovana. Letos 1. aprila je prišla v križevniško cerkev in skušala v kapeli pobrati iz nabiralnika denar. Prijela je nabiralnik in ga hotela s ponarejenim ključem odpreti. Zasačil jo je cerkovnik. Obtoženka je v bistvu priznala dejanje, toda zanikala, da bi bila imela namen pobrati denar iz nabiralnika. Priča cerkovnik jo je močno obremenil. Zato se je sodišče prepričalo o njeni krivdi.

Meso je prodajal po 65 lir

Razprava pred kazenskim sodnikom-poedincem na okrožnem sodišču. Predmet: prodaja telečjega in govejega mesa po veriżniških cenah. Obtožena je bila žena Vrhničana Ivana J., ki je letos 25. aprila na Vrhniki prodajala telečje meso — do 50 kg — raznim odjemalcem po 65 lir kg in tudi nekaj govejega mesa. Obtoženka je v obtožnici navedena dejanja priznala. Zaradi prestopka člena 7 uredbe o cenah od 13. marca 1941 in uredbe o racioniranju in razdeljevanju mesa od 15. decembra 1941 je bila obsojena na 3 mesece zapora in 5000 lir kazni ali še nadaljnjih 100 dni zapora. Sodišče je tudi potrdilo zaplembo blaga.

Nesreče in poškodbe

V Langusovi ulici št. 11 stanujoči Janez Kurent si je pri nogometu zlomil nogo. Dobil je močan udarec v nogo. — Neki voznik je na Celovški cesti povozil 64-letno zasebnico Rozo Hönigsfledovo, ki je dobila notranje poškodbe. — V Zagorici pri Črnučah je padel v ogenj 13-letni posestnikov sin Joško Strah. Dobil je poprej živčni napad, da se je onesvestil in se nato močno opekel po životu. — Na Brezovici se je po vsem životu močno opekla 1-letna hčerka železniškega čuvaja Lenka Isteničeva. Lonec z vrelo vodo se je na njo prevrnil. — V Vidmu pri Dobrepoljah si je 11-letni posestnikov sin France Šteh pri padcu zlomil levo roko.

KULTURNI OBZORNIK

Premiera v Operi: »Manon«

Že v stari grški mitologiji dobimo obilico snovi, ki je vedno znova privlačevala stare, srednjeveške pa tudi sodobne dramatike; tudi novodobni operni libretisti so se radi zatekali v ta svet, še rajši so pa jemali svojo snov iz splošno znanih, že uveljavljenih in dramatsko močnih romanov, ki so jih svojemu namenu primerno prikrojili. Neredko so se tudi različni skladatelji zagledali v isto snov in jo vsak pod svojim vidikom oblikovali. Tak je bil slučaj s Prevostovim romanom »Manon Lescaut«, čigar snov sta zgrabila Italijan Puccini in Francoz Massenet ter jo obdelala tako, kot jima je narekovala njuna različna narodnost, šola, glasbena tradicija, slogovna usmerjenost in doba, v kateri je delo nastajalo. V Ljubljani sta bili obe operi izmenoma že igrani. V zadnjih dneh je bila po daljšem premoru izvajana **Massenetjeva »Manon«**, delo, ki je privlačno za poslušalca z dramatske, pa tudi, čeprav ne za vse enako, z glasbene strani.

Glavni izvajalci letošnje predstave so bili naslednji: največjo težo dela sta gotovo nosila **Heybalova** in **Lipuščck**. Prva je izvajala naslovno vlogo; že igralsko stavi ta vloga na pevko take zahteve kot malokatera druga; pevka mora preiti dolgo razvojno pot od mladega, neizkušenega dekleta, ki ji je korak usmerjen v samostan, preko prve, zanjo usodne ljubezni, ki hipno z vso močjo zagori v njej in jo vodi v strmi krivulji mimo največjega ljubezenskega razkošja do globokih razočaranj in nazadnje v fizično smrt. Za petje je vloga sicer hvaležna, a izredno naporna; pevna je v najboljšem smislu besede, zraven pa tehnično v svoji razsežnosti in izrazno zaradi preobilne čustvenosti zelo zahtevna. Pa je Heybalova prve in druge težkoče gladko obvladala. Ne bi rekli, da je že takoj pri prvi predstavi segla do vrha in izčrpala vse možnosti vloge; tudi v lanski »Thais« je s prvimi nastopi postavila zanesljiv temelj, ki ji je služil za izhodišče nadaljnjih uspehov. Tako se bo tudi v prvih nastopih v »Manon« povzpela do vrha, s katerega se bo razgledala, kje in kako bi se dala ta vloga še popolneje ne samo peti in igrati, ampak živeti. To je pa tudi zadnji in edini resnega stremljenja na odru vredni cilj. — Od srca smo bili veseli **Lipuščka** v vlogi mladega De Grieuxa. Na Lipuščkovem zgledu je videti, kako pevec resno dela na svoji izpopolnitvi, kako se kritično presoja, kako se ne zadovolji z enkratnim uspehom, ampak hiti od ravnokar doseženega smotra k novemu, ki se mu blesti v daljavi. Zato gre tudi njegova razvojna pot v ostrem vzponu navzgor. Če bo vzporedno s petjem oblikoval še svojo igro, potem smemo od njega upati še lepših dosegljajev. Očitno je pa že sedaj, da so njegovo najsrečnejše torišče vloge kot je bila ta, ki jo je odpel v »Manon«.

Okoli teh dveh glavnih nosilcev vlog so se grupirale manjše, vendar za celoten razvoj pomembne osebnosti. Omenimo dovršeno podajanje, kot ga je na primer pokazal **Betetto, Janko** ali **Dolničar.** Pa tudi **Barbičeva, Baukartova, Jančarjeva** in **M. Sancin, Langus, Mencin** ter **Jelnikar** so pripomogli k uspehu.

Opero je dirigiral **dr. Švara.** Melodijoznost, tudi sladkobno sentimentalnost, ki je je polna Massenetjeva glasba, nagle čustvene vzpone, opojno čutno barvitost: zgolj lastnosti, o katerih bi sodili, da so dr. Švari kot snujočemu glasbeniku odmaknjene: vse to je v svoji interpretaciji verno podal. Tudi ravnovesje med odrom in orkestrom je bilo srečno vzpostavljeno. — Režiral je **C. Debevec.** Smernice, ki ga vodijo pri njegovem delu sploh in katerih se je držal pri tem delu posebej, so obširno podane v »Gledališkem listu« in jih je težko zgostiti v nekaj običajnih fraz; zato: vide »Gledališki list« št. 11! Hvalevredna je predanost, s katero se je lotil tudi dela, ki mu po svojem osnovnem nastrojenju morda manj odgovarja. — Omenimo še odrsko opremo, ki jo je izvršil scenograf **E. Franz,** in izvirne kostume, za katere je napravila zasnutke **Dagmar Kačerjeva,** katere ime se je ob tej priliki menda prvič pojavilo v Operi. Tudi delo slednjih je pripomoglo k zunanje blestečemu uspehu dela.

Da je namreč »Manon« dosegla uspeh, o tem ni mogoče dvomiti. Ali relativen ali absoluten, v tem je vprašanje. Kljub dejstvu, da je vsa predstava izzvenela v navdušenem odobravanju, je bila na odru vendar očitna neka zastrtost in v občinstvu neka zadržanost, to celo ob prizorih, ki naravnost izzivajo njegovo navdušenje. O vzrokih ne bomo razglabljali, ker bi morali pritegniti k razmotrivanju skladatelja, njegovo splošno, danes nam vendar že nekoliko odmaknjeno usmerjenost, njegovo nam vsem znano in dramatično mnogo močnejšo »Thais«, obuditi bi morali spomine na prejšnje izvedbe »Manon« v ljubljanski Operi ter potegniti v predmetnem slučaju morda brezkoristno paralelo med bivšimi in sedanjimi pevci in dirigenti. Analizirati bi morali tudi občinstvo, ki ni najbrž vse na Massenetjevo struno uglašeno. Vse to bi nas vedlo predaleč, zato danes pri vsem lepem uspehu samo opozorimo na to majhno razglašenost. Nadaljnjim predstavam samo želimo, naj bi si osvojile srca vseh poslušalcev! M. T.

Lepe kmečke zgodbe
IVANA MATIČIČA:
Fant s Krcsinja
morda še nimate.
V njej ni surovosti, ki tako rade za dejo v podobne knjige, temveč je polna optimizma. Se ta mesec izideta nadaljnji dve knjigi
Slovenčeve knjižnice
Dušan Radič:
Vas
Maks Metzger:
Monika potuje na Madagaskar
Obe boste zanimivi, obe za vas. Postanite naročnik Slovenčeve knjižnice!

Krpa na krpo - skoraj zopet uporaben čevelj

Marsikdo si danes beli glavo, kako bi obnovil stara, že zavržena obuvala

Prava iznajdljivost si zna vedno pomagati

»Boj je oče vsega,« je rekel stari grški modrijan Heraklit. Marsikdo bi rekel: »Da, res; boj je res oče vsega — namreč vsega zlega.« Vendar, kar je res je res: Iznajdljivost ljudi ni nikdar tako velika kot v vojnih časih. Pa še nekaj: Ni boljše šole za skromnost. Navadimo se ceniti marsikaj, kar bi nekdaj zavrgli in učimo se spoštovati delo, ki bi se ga včasih kdo sramoval. Izkaže se, kaj je človeku najbolj potrebno in to dobi tudi pravo ceno: Tako blago, kot delo.

Ej, biti v dobrih odnosih ali celo v sorodstvu s kakim čevljarjem je danes zlata vredno! (Razen seveda, če bi bil mož tako neusmiljen, da bi še vedno veljalo: Kovačeva kobila in šuštarjeva žena sta vedno bosi.)

Čevljev za popravilo je vsak dan več, vsem dajati prednost pa spet ni mogoče, čeprav vsi tožijo: »Še mi mudi. Nimam kaj obuti!« Včasih so take prošnje tudi upravičene, kot nam pove ta zgodba:

Nekdo je imel dva para čevljev. En je bil pošten izdelek poštenega čevljarja, vendar mu je zob časa že načel nekdanjo lepoto. Kljub temu se v njih ni bilo bati mokrote, razen, kadar so podplati zazijali po popravilu in prav tiste dni je bilo tako. Z drugim parom pa je bilo čisto drugače. Rjavi boks se je lesketal v prvotnem sijaju, nogam se ni bilo bati ne otiščancev ne kurjih očes, tako so bili ti čeveljčki mehki in prožni. Pa se je izkazalo pri natančnem ogledu, da kljub vsem tem odlikam podjetje ni imelo zgube, ko je pred dvemi leti čevlje prodalo celo za tiste čase malenkostno ceno 120 lir. Vse, razen zgornjega dela čevljev in gumijastih podplatov ter peta je bilo — papir. Spričo tega se je ubogi nekdo skrbno varoval, da bi izpostavil svoje »nobel« čevlje preizkušnji in šel z njimi ven ob grdem vremenu. Milo je prosil čevljarja, naj restavracijo onih »poštenih« čevljev opravi čimprej, a kaj se hoče: čarati se ne da.

Prišel je usodni dan 25. marca tega leta. Sonce je prisijalo v sveže jutro in tisoči iskric so zažareli na kristalčkih vlažnega snega, zadnjega v tem letu, padlega med nočjo. Ubogi Nekdo ni videl te lepote, ni čutil opojne svežine zraka. Previdno je stopal ob hišah in iskal ob zidu suhih mest, kamor bi položil podplat. V nekaj skokih je šinil preko ceste in že je bil na izčiščenem pločniku. »Do pošte bo sedaj šlo,« si je mislil; mož se je varal. Čeprav je sedma že odbila, je bil pred Novo Založbo brozgasti sneg še nedotaknjen. Pogrelo ga je: »Ko bi hiša vsaj napuščimela, bi se človek ob zidu po suhem pomikal naprej. Ah; naj bo, kar bo!« — Ogabno je cmokalo pod podplati... Gorje! Šubičeva ulica je bila pravo jezero, kajti snežena brozga je zamašila požiralnike. »Nič ne pomaga,« je zagodrnjal Nekdo in se pognal preko vodovja. — Od tod naprej je bil pločnik čist. V potrtem srcu se je zbudil up, da morda le ne bo katastrofe.

~ ~ ~

»Za božjo voljo, pohitite mojster,« je pritarnala takoj po kosilu gospa Nekdo k svojemu čevljarju. Moj mož je danes prišel domov v takihle čevljih! Poglejte! Podplate je prinesel v žepu. V službo popoldne tako ne bo mogel, ampak jutri je nedelja in ne boste pustili, da bi revež presedel ves dan doma.«

»No prav; se bom pa njegovih čevljev najprej lotil, čeprav še ni dolgo, odkar ste jih prinesli. Glejte, ti štirje pari so tu že dva meseca, pa ne pridejo na vrsto.«

»Kaj pa s temi se bo dalo še kaj narediti,« mu je pokazala čevlje brez podplatov.

Vse notranje dele, tudi podlogo za kapice in na peti, bi bilo treba nadomestiti z novimi. Prav tako okvir, na katerem je pritrjen podplat. Gumijasti podplati tudi niso več za rabo, ker so že tako zlizani. Tako 200 lir bo po malem stala vsa stvar in še tisti boks ni kaj prida.«

Medtem je mojster nataknil čevelj na kopito, ga pritrdil z jermenom na koleno, položil pripravljeno krpo na obrabljeni del podplata in skozi luknjice, ki jih je sproti vrtal s šilom, zabijal lesene žebljičke v podplat. Spomnil se je časov, ko si za nekaj grošev dobil, kar si želel, pa mu je konkurenca tovarne strašno skrčila dohodke. »Sedaj pa se ukvarjaj s tem nemarnim blagom in ga še popravljaj,« je zarobantil na tihem. Res, silno težko je izvrševati operacije na tako nežnem organizmu, še taka transfuzija mu ne more posebno podaljšati niti življenja. Nekdaj ni bilo nikdar dovolj lepo narejeno, nobeno usnje jim ni bilo več všeč: Ali bi ševro ali boks ali semiš ali lak. Na koncu koncev so si nekatere ženske vteple v glavo, da čevelj ni za na cesto, če ni v njem vsaj vložkov iz kačje in krokodilje kože. Danes stikajo za boksom in marsikdo bi dal rad za kvadrat 150 lir in več, da bi ga le dobil, zlasti še, če bi bil »Lisa« boks.

»Mojster, bi se dalo narediti iz teh dveh parov moževih čevljev en par za sinka,« povprašuje stara stranka. Spet druga je pripravljena žrtvovati damsko torbico in kos gonilnega jermena imajo pri hiši, kar bi se dalo porabiti za podplat. »Če ni jermen dovolj dolgo služil svojemu namenu in se na strojih nategnil, se bo raztezal in gubal na čevlju, ker je drugače strojen kot koža za podplate,« razlag mojster. »Bi bila usnjena prevleka mehkega stola uporabna za podlogo pri čevlju?« sprašuje nekdo. Odgovor: »Če je bila tista konjska ali kozja koža strojena v krom in še ni preveč preperela, bi šlo. Najbrž pa je tista koža presuha in bi se hitro preplala.«

Iznajdljivost je brez mej. »Mojster, če bi kombinirali s platnom, bi se dalo še tudi usnje s sedeža pri motorju porabiti.« »Na podstrešju imam staro sedlo, bi bilo za rabo?« povprašuje drugi. »Veste kaj; če se ne motim, ste včasih imeli rjavo aktovko iz boksa, tisto bi pa bilo za nizke čivlje,« spomni mojster. »Saj res! Aktovko si bom dal narediti pa iz polomljenega kovčega iz svinjskega usnja, kajti brez nje tudi ne morem biti.« Spet drugi se spomni jahalnih hlač iz prejšnje svetovne vojne z usnjeno zaplato, tretji irhastih hlač, spomina na mlade dni.

Bližajo se topli meseci, ko so pač najbolj primerno, najbolj zdravo in vsakemu dostopno obuvalo sandale z lesenimi podplati. Za jermenčke ni taka težava. Če ni drugače, žrtvuješ pas. Sandale imajo še to prednost, da ni treba trgati nogavic. V teh mesecih bodo pametni ljudje poskrbeli, da jim bodo njihovi čevljarji spravili v red vse pohabljence in se ne bo treba bati zime. Mnoge oči se s poželenjem ozirajo v izložbe, kjer so razstavljeni prav čedni in trpežni čevlji, ki jih dobiš z nabavnico za dobrih 400 lir, pod roko pa jih ne bi dobil.

Da, v teh časih, ko se tudi »boljši« ljudje ne boje čevljev, ki jim je bilo treba zaceliti rane na zgornjem delu s prešivanjem ali celo krpami, se prav gotovo nobeno dekle ne bi upalo zapeti:

Ko bi jaz vedela,
kje je moj ljubi,
jaz bi mu kupila
sama za svoje:
škorence meksikajnarje,
lepo nabiksane,
da bi jih nosil fantič moj.

Kajti prav gotovo bi se takoj oglasil in jo prijel za besedo.

Kaj je novega pri naših sosedih

S Spodnje Štajerskega

Nov okrožni vodja v Ljutomeru. Dne 11. maja se je poslovil v Ljutomeru dotedanji okrožni vodja inž. Nemetz ki je odšel k vojakom. Na poslovilno slovesnost je prišel tudi zvezni vodja Steindl in deželni svetnik ter okrožni vodja iz Ptuja Bauer. Zvezni vodja je izrekel prisrčno zahvalo odhajajočemu inž. Nemetzu in nato poveril vodstvo okrožja ptujskemu okrožnemu vodju Bauerju. Veliko sreče v vojaški službi je želel okrožni vodja tudi vodji standarte Kamplu in vodji krajevne skupine Bruckerju.

Odlikovana sta bila z železnim križcem druge stopnje desetarja Anton Kolarič iz Gornje Radgone in Franc Zlaček od prav tam.

Pevski večer v Mariboru bo prirejen 18. maja v dvorani štajerske domovinske zveze. Nastopila bo članica berlinske in draždanske državne opere Karla Spletter.

Gostovanje štajerskega deželnega gledališča v Celju bo 18. maja. Igrali bodo Kotzebuejevo veseloigro »Nemški malomeščani«.

Iz Hrvaške

Potovanje šefa ustaškega glavnega stana v Nemčijo. Šef ustaškega glavnega stana v Zagrebu minister dr. Lovro Sušič je na povabilo NSDAP odpotoval v Nemčijo. Ministra Sušiča je v Gradcu sprejel pokrajinski vodja Bohle, s katerim je nato nadaljeval potovanje v Monakovo. S Sušičem je odpotovalo v Nemčijo tudi več višjih ustaških funkcionarjev.

Sprejem diplomatskih zastopnikov v Zagrebu pri zunanjem ministru Alajbegoviču. Novoimenovani hrvatski zunanji minister dr. Mehmed Alajbegovič je te dni sprejel vse diplomatske zastopnike prijateljskih in zavezniških držav v Zagrebu.

Razstavi v Splitu. Ob tretji obletnici ustanovitve NDH so v Splitu odprli dve razstavi. Prva prikazuje splošen razvoj in napredek NDH od njene ustanovitve do najnovejših dni, druga pa razvoj hrvatske knjige, časopisja in filma v istem razdobju.

Spremembe v hrvatski diplomaciji. Poglavnik NDH je podpisal odredbo, s katero so bile izvršene sledeče nove postavitve odnosno premestitve v hrvatski diplomaciji: letalski polkovnik Jakob Machiedo je imenovan za generalnega konzula v Monakovem. Dosedanji šef hrvatskega konzularnega zastopstva v Beogradu dr. Ivan Gligo je prestavljen v zunanje ministrstvo v Zagreb. Dr. Stjepan Gredelj, konzul na hrvatskem generalnem konzulatu na Dunaju, je prestavljen na hrvatski konzulat v Essen s sedežem v Koblenzu. Ministerialni svetnik dr. Prvislav Weisenberger je prestavljen na hrvatski konzulat v Gradec.

Iz Srbije

Obseg srbske zunanje trgovine v letu 1942-43. Beograjsko časopisje objavlja podatke o obsegu srbske zunanje trgovine v letu 1942-43. Iz objavljenih podatkov je razvidno, da se je srbski izvoz v omenjenem letu v primerjavi z letom 1941-42 povečal za 120%. Uvoz raznih surovin ter polizdelkov za zboljšanje naprav po srbskih rudnikih kakor tudi za povečanje srbskega poljedelstva se je pa v tem letu povečal za 70%. Nemčija je bila pri srbskem uvozu udeležena z 59½, pri izvozu pa z 82. Iz Srbije je Nemčija v glavnem prevzemala pšenico, koruzo, razne vrste oljnic in rudnino. Italija je v Srbijo v glavnem uvažala tekstilno blago in kemikalije, iz nje pa izvažala pšenico, koruzo, oljnice in svinec. Hrvatska je bila pri srbskem izvozu kakor tudi uvozu udeležena z manjšim odstotkom. V Srbijo je v glavnem pošiljala stavbinski in rezani les, cement, vžigalice in sodo.

Gojitev cikorije v Srbiji. Z uvozom raznih kavnih nadomestkov ima v sedanjem vojnem času težave tudi sedanja Srbija. Zato se je sedanje srbsko državno vodstvo odločilo za osamosvojitev tudi glede proizvajanja lastnih kavnih nadomestkov. V prvem državnem načrtu za organizirano kmečko gospodarstvo v Srbiji je bilo določenih 291 ha obdelanega zemljišča, na katerem so pričeli gojiti cikorijo. Rezultati prvega leta so bili še precej dobri. Toda kljub temu v Srbiji sedaj še vedno preizkušajo zemljo v posameznih pokrajinah, da bi na ta način ugotovili, kje bo pozneje cikorija najbolje uspevala. V prejšnji državi so bili glavni cikorijini nasadi na področju sedanje NDH.

Tudi z ženskimi nogavicami je križ

Skoraj vsak dan lahko opažujemo pred Vidmarjevimi prodajalnami dolge vrste žensk. Jasno, čakajo na razdeljevanje nogavic. Že zgodaj zjutraj stoje po cele ure in čakajo, da se prodajalna odpre, potem pa — ti presneta smola — zvedo, da ta dan nogavic ne bo naprodaj in da lahko pridejo drugič. Drugič ujamejo pravi dan, toda kdor prej pride, prej melje in zadnji del dolgega repa mora zopet oditi praznih rok. Nogavic je namreč zmanjkalo. Tako je treba še hoditi spraševat, kdaj bodo nogavice zopet naprodaj in potrpeti. Nerodno je le to, da so pri teh poskusih dočakati nogavice, v veliki prednosti tiste gospodinje, ki imajo več časa in tiste, ki stanujejo bliže prodajalnicam. Prav zaradi tega in zaradi negotovosti, kdaj bodo nogavice naprodaj, so nekateri zavodi pismeno zaprosili tovarno, da bi jim zagotovo dobavila nogavice. Mnogim je bilo ustreženo in prav te dni smo brali, da nadaljnjih takih prošenj ni več treba pošiljati, ker so nogavice že za več mesecev naprej oddane in da je treba nekaj nogavic imeti za prodajo sproti po prodajalnicah. Da bi pri tej prodaji sproti ne bile prikrajšane tiste gospodinje, ki stanujejo daleč od središča mesta, bi bilo umestno, da se prodaja nogavic kakor koli po pristojnih činiteljih tako uredi, da bi vse gospodinje dobile enak delež, čeprav majhen, in da bi se prodaja uredila tako, da bi ob določenih dnevih prodajali za posamezne okraje ali pa za posamezne črke po abecedi. S tem bi toliko izgubljenega časa bilo prihranjenega, hkrati pa bi bila zajamčena najpravičnejša razdelitev.

Če iz kakršnega koli vzroka ne moreš v zaklonišče, vedi, da je tvoje mesto daleč od oken, ker si pri oknih v nevarnosti, da te poškodujejo drobci bomb razbitih stekel zračni pritisk. Postaviti se moraš v kot sobe in počakati konec napada, ker je v sredini sobe vzdrževalnost stropa najmanjša. Vedi pa, da moraš najprej vse preizkusiti, da greš takoj v zaklonišče, ker varnost v sobi kljub zgoraj navedenim meram še zdaleč ne odgovarja varnosti v zakloniščU.

Vsem znancem sporočamo žalostno vest, da je umrla naša draga, ljuba tetka, gospodična

Paschali Marija

Blagopokojna leži na njenem domu, Poljanska cesta 31, do dneva pogreba. Pogreb bo v sredo, dne 17. t. m., ob 4 pop. iz kapelice sv. Petra k sv. Križu.

Ljubljana, dne 15. maja 1944.

Žalujoča rodbina
Malahovsky

Zahvala

Vsem, ki so nam ob bridki izgubi našega srčno ljubljenega, nepozabnega soproga, brata, strica in svaka, gospoda

Josipa Žitnika

zasebnika

stali ob strani, so sočustvovali z nami ter z darovanjem vencev in spremljanjem na njegovi zadnji poti počastili njegov spomin, izrekamo najprisrčnejšo zahvalo.

Ljubljana, dne 15. maja 1944.

Fani, soproga,
bratje in sestre ter ostalo sorodstvo.

tel. **KINO »UNION«** 22-21

Zabavna ljubezenska zgodba znamenitega pevca, ki ga oblečavajo stare in mlade

»Njegova najboljša vloga«

Poje odličen baritonist monakovske državne opere Hans Hotter, v ostalih vlogah mlada Marina von Dittmar, Camila Horn, Paul Dahlke itd.

Predstave: ob 16 in 19.15

tel. **KINO »SLOGA«** 27-41

Težka preizkušnja obmejnega carinskega uradnika v nepreglednem gorskem odseku in pretkanost tihotapcev v prelepem obenem napetem Bavaria-filmu po romanu Curta Corrintha

»Vestnost obmejnega uradnika«

Krasni naravni posnetki, ljubezen, jazz. Annelies Reinhold, Viktoria v. Ballasko, Rudolf Prack, Oskar Sima itd.

Režija: Paul Mary.

Predstave danes ob 16 in 19. jutri, na praznik, ob 10., 15., 17 in 19.

tel. **KINO »MATICA«** 22-41

Drugi del epohalnega filma ESNAPURSKI TIGER z istimi igralci in še učinkovitejšim dejanjem

Indijski nagrobni spomenik

Eno najboljših del evropske produkcije. Predstave ob delavnikih ob 15, 17 in 19. Ob nedeljah in praznikih: 10.30, 15, 17, 19. Predprodaja od 10—12.

MALI OGLASI

POSTREŽNICA dobi takoj stalno službe za ves dan. Domobranska 7.

Pomotoma mi je bila vzeta, v petek, 11. t. m. pri ljaga in sicer 1 nahrbtnik na ime Osvald in 1 vreča na ime Levstik na avtu iz Ribnice do Ljubljane. Prosim dotičnega, kdor ve, kje se nahajajo omenjene stvari, naj javi proti nagradi v upravo »Slovenca«.

IZGUBILA sem v ponedeljek ob 8. uri od Karlovške ceste do Gradišča, črno denarnico z malo vsoto denarja in z zlato zapestno uro. Prosim poštenega najditelja naj jo odda v upravi »Slovenca«, proti nagradi.

ZGUBIL sem v nedeljo od Ljudske kuhinje do Marijanišča: serijo znamk, Passierschein in ambulančni list na ime Zupančič Alojzij. Pošten najditelj naj odda vse skupaj proti nagradi v upravi »Slovenca«.

PISALNI STROJ Remington, pisarniški model, v odličnem stanju, prodam. — Simandl, Dvoržakova 3.

PRODAM več gostilniških vrtnih miz, stolov in klopi. Poizve se Strmi pot 8.

PRODAM štiri vrtne garniture okroglih miz in pletenih stolov. Poizve se Strmi pot 8.

ČEVLJI moški, visoki, št. 44, prodam. Rožna dolina, cesta VI., št. 13-I.

DEKLICA je izgubila v ponedeljek zvečer od pršuljske cerkve proti igrišču Tivoli pol zlatega medaljončka s sliko pokojne babice, spominske vrednosti. Najditelja prosim, da ga vrne proti nagradi. Beethovnova ul. 16-IV, vrata 20.

ŠIVALNI STROJ dobro ohranjen prodam ali zamenjam za živila zelo ugodno. Pred škofijo 19, Julka.

PRODAM 6 mesecev brejo kravo. Hočevar, Tržaška cesta 91.

ZAJCE ORJAKE 2 samici z mladiči in 1 samca s kunčnico vred prodam. — Vič, Tržaška 111.

MRCES IN GOLAZEN uši, stenice, bolhe, ščurke, molje, miši, podgane, voluharje in bramorje zanesljivo pokončate s strupom ki ga dobite v drogeriji Kane, Židovska 1.

RAZNOVRSTNE PREDMETE vam vnovči takoj v gotovino Trgovska pisarna za bančne in denarne posle Al. Planinšek, Ljubljana — Dvoržakova ulica 3-I.

KUPUJEMO prazne cementne in slične papirnate vreče PETRONAFTA, Tyrševa cesta 33a.

POZOR! Kupujem vreče in vse tekstilne odpadke te plačam po najvišji ceni. - Grebenc Alojzij; Gallusovo nabrežje 5 Ljubljana.

VSAKO antikvarično slovensko knjigo, revije, časopise, posamezne odtise kot tudi stare listine kupuje in najvišje plačuje Knjigarna Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva ulica 6.

PRAVE JUTA VREČE lepe prave juta vreče dokler traja zaloga ugodno naprodaj Petronafta, Ljubljana — Ciril-Metodova št. 33a proti Tyrševa.

MARMORNA KREDA Čista marmorna kreda kalijev karbonat 0. 0. 000. 0000. - Plastika Sintexpomice Karbolneft - katran Olje za jermena stalno na zalogi: PETRONAFTA Ljubljana Ciril Metodova 33a proti Tyrševa.

PEGE IN LISAJ vam zanesljivo odstrani »ALBA« krema DROGERIJA KANC Židovska ulica 1.

Podpisana obžalujem in preklicujem vse očitke, ki sem jih iznesla napram gdč M. Z. dne 29. IV. t. l. v avli kina »Union« ker sem se prepričala, da so neresnični ter se zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. Ljubljana, dne 15. maja 1944. F. R.

J. E. POLÁK 25 Izvirna povest iz časov Keltov v naših krajih

Še enkrat je uprla princeza pogled v ono stran, v katero je odjezdil knez Trokmar, še enkrat proži roke za njim, potem pa požene konja in odjezdi urno proti domu.

Teman oblak je zaplaval pod nebom; po zemlji pa je lezla senca, podobna pošasti, ki jo vidiš, a je zagrabiti ne moreš.

XI.

Kelti niso bili možje, ki bi se zaljubili v dekleta tako, da bi tožili svoje srčne in duševne boli ob tihih in jasnih nočeh luni in zvezdam; najmanj pa je bil za take sanjarije dovzeten knez Galimar. Niti eden od njegovega spremstva ni opazil, da se je knez Galimar zagledal v lepo Albasvinto, četudi so uhajale vse misli kneza Galimara na dvorec kneza Tektosagunta in k lepi princezi Albasvinti; in vselej, kadar so mu jo naslikale misli tako, da jo je videl kot živo pred seboj, je rekel sam sebi: »Ta, ali nobena!«

Ume se, da so mu take misli pričarile v spomin tudi kneza Trokmara; a ko se je domislil tega, so mu vzplamtele oči, stisnil je pesti, zaškrtal z zobmi in rekel sam sebi: »In če bi mu jo iztrgal iz objema, mora biti moja!«

Knez Galimar je vedel, da mora hiteti, če noče, da ga prehiti knez Trokmar; niti sanjalo pa se mu ni, da ga je le-ta že prehitel.

Na dvoru kneza Galimara se dvorjani niso mogli načuditi, čemu knez z izbiranjem najdragocenejših predmetov tako hiti.

»Pa ne, da bi se ženil?«

»Morda meniš, da jih izbira zate!«

Taka in podobna vprašanja so si zastavljali knezovi dvorjaniči, a nihče ni mogel ugeniti pravega.

Knez Galimar pa je izbiral in kopičil dalje in dalje; izbiral in kopičil je predmete iz domačega blaga in domačega dela, še bolj pa predmete iz blaga in dela Grčije in Italije; in ko so bili predmeti izbrani, je radovednost knezovih dvorjaničev še večja.

»Kaj neki pomeni ta velika izbira najdragocenejših predmetov?« ugiba prvi.

»Kdo ve!« odgovarja drugi in naznanja z gibanjem ram, da ne ve.

»Morda pa so to darovi za odkup neveste,« pojasnjuje tretji.

»Ta bo draga!« se čudi četrti.

»Draga!« pritrdi peti.

»Kje neki jo bo iskal?« vprašuje šesti.

»Kdo ve!« reče prvi in naznanja z gibanjem ram, češ ne vem.

»Odkar se je vrnil raz dvorec kneza Tektosagunta, se mi vidi čisto spremenjen,« pojasnjuje drugi.

»Morda si je izbral princezo Albasvinto?« ugiba tretji.

»Ta je baje že oddana,« meni četrti.

»Komu?« se čudi peti.

»Govore, da knezu Trokmaru,« razlaga šesti.

»Je ne bo dobil!« odloči prvi.

»Zakaj ne?« vprašuje drugi.

»Če se odloči zanjo naš knez, mu jo ukrade raz skrinjo,« trdi tretji.

»Res je!« doda četrti.

»Zakaj?« vprašuje peti.

»Kaj ga ne poznaš?« se čudi šesti. »Za kar se odloči knez Galimar, to se mora izvesti, pa če bi stalo to življenje njega samega!«

Še mnogo je bilo vprašanj, še mnogo odgovorov, a še več ugibanja; nihče pa ni mogel trditi, da je odgovoril prav, ali vsaj uganil prav...

Lepega jutra pa se raznese po dvoru kneza Galimara vest, da odhaja velmož Armar na dvor kneza Tektosagunta, da odkupi za kneza Galimara lepo princezo Albasvinto.

In še tistega jutra je krenil velmož Armar na pot...

XII.

Odposlanstvo kneza Galimara do kneza Tektosagunta je bilo res knežje; na čelu odposlanstva je jezdil velmož Armar, za Armarom so jezdil bratje kneza Galimara; bratom je sledila četa vojnikov, četi vojnikov pa so sledili konji, obloženi z darili za odkup lepe princeze Albasvinte; tem konjem je sledila zopet četa vojnikov.

Stražnik Virdomar je zatrobil, sprevod se je začel pomikati v dolino in je kmalu izginil v megli.

Odhod sprevoda so opazovali vsi dvorjani; in niso se mogli načuditi lepim vojnikom, lepim konjem in bogatim darilom.

»Nihče ne more plačati tako drago, nego bo plačal knez Galimar,« meni eden izmed gledalcev.

»Kako neki!« mu pritrdi drugi.

»Zakaj bi je ne,« meni tretji. »Saj je baje tako lepa, da ji ni para med dekleti in ženami, kar jih premorejo rodovi Barjanov...!«

In kdor koli je srečal in videl ta sprevod, se ni mogel načuditi njegovi lepoti in njegovemu bogastvu.

Ko je prišel Armar na dvor kneza Tektosagunta, je sprejel le-ta njega in njegovo spremstvo zelo prijazno; a videti mu je bilo, da je v veliki zadregi; zakaj uganil je na pogled, da gre za odkup hčere Albasvinte, ki pa je že oddana knezu Trokmaru; zakaj dala mu je poljub v krogu, in sedaj jo loči od kneza Trokmara samo smrt in sila; in le-te zadnje se je knez Trokmar prestrašil; zakaj poznal je kneza Galimara, vedel je, da mora njegovo ponudbo odbiti, a vedel je tudi to, da bo tej žalitvi sledilo prej ali slej maščevanje.

»Knez Tektosagunt,« začne Armar, »prinašam ti izbrana in dragocena darila od kneza Galimara.«

»In kaj naj pomenijo le-ta?« vprašuje knez.

»Ta ti pošilja knez Galimar za odkup tvoje lepe hčere princeze Albasvinte,« pojasnjuje Armar.

»Armar, nimam nobene hčere Albasvinte, ki bi bila še prosta,« se izgovarja knez Tektosagunt.

»Nimaš?« se čudi Armar.

»Nimam!« ponovi knez.

»Ne umem!« meni Armar. »Ali ti je v teh dneh tvoja lepa hči Albasvinta umrla?«

»Ni mi umrla, a doma je ni več,« pojasnjuje knez; »pred tremi dnevi jo je odpeljah knez Trokmar na svoj dom.«

»Potem je bila naša pot zaman?« vprašuje Armar.

»Armar, zelo žal mi je, da moram temu pritrditi,« reče knez.

»Sporočil bom to žalostno novico svojemu knezu Galimaru,« doda Armar.

Für »Ljudska tiskarna« — Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič — Herausgeber, Izdajatelj: Inš. Jože Sodja — Schriftleiter, urednik: Janko Hafner.